

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

**RAPORT DOTYCZĄCY WYKONANIA W 2022 ROKU WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA LATA 2022-2025**

INFORMACJA

SEJMIK WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

OPOLE, marzec 2023

Spis treści

1. WPROWADZENIE I UWARUNKOWANIA	3
1.1 <i>Kwestie finansowe</i>	3
1.2 <i>Uwarunkowania i diagnozy</i>	3
2. DZIAŁANIA.....	23
2.1 <i>Wstęp</i>	23
2.2 <i>Wsparcie leczenia uzależnień – kształcenie i realizacja zadań WOTUW w 2022 r.</i>	26
2.3 <i>Realizacja badań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień</i>	27
2.4 <i>Przygotowanie realizacji i realizacja programów profilaktycznych w szkołach ponadpodstawowych województwa opolskiego</i>	28
2.5 <i>Publikacje i emisje dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w mediach regionalnych</i>	29
2.6 <i>Przedsięwzięcia szkoleniowe i edukacyjne online dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy seksualnej</i>	32
3. PODSUMOWANIE.....	35

1. Wprowadzenie i uwarunkowania

1.1 Kwestie finansowe

Dochody budżetu województwa przeznaczone na realizację wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii (dalej Program), uzyskiwane są z opłat za wydawanie zezwoleń na hurtowy obrót w kraju napojami alkoholowymi do 18% zawartości alkoholu. Zezwolenia te w przypadku województwa opolskiego wydawane są na okres 2 lat - w związku z tym poszczególne podmioty gospodarcze wnoszą stosowne opłaty do budżetu województwa, co dwa lata.

Wysokość uzyskiwanych dochodów z hurtu alkoholowego odznacza się dwuletnim cyklem, tzn. na przemian występuje rok z większymi dochodami i rok z mniejszymi dochodami.

Wydawaniem zezwoleń dotyczących hurtowego obrotu napojami alkoholowymi zajmuje się Departament Infrastruktury i Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego.

1.2 Uwarunkowania i diagnozy

Realizacja wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, a także gminnych programów, odbywała się w sytuacji uwarunkowanej wieloma czynnikami, z których część pozostaje poza sferą realnego oddziaływania samorządów. Dotyczy to na przykład:

- 1) dynamiki zmian sceny narkotykowej,
- 2) zmian profilu i oczekiwań pacjentów leczenia uzależnień,
- 3) kwestii statusu psychoterapeutów uzależnień w systemie ochrony zdrowia,
- 4) możliwych, nie do końca rozpoznanych i odroczonej w czasie skutków pandemii COVID-19,
- 5) potencjalnie możliwych zmian w regionalnej branży hurtowego obrotu napojami alkoholowymi i wynikającej z nich wysokości dochodów budżetu województwa.

Dla skutecznej realizacji przedsięwzięć w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień niezbędne jest posiadanie informacji i wiedzy pochodzących z badań.

W 2019 r. przystąpiono do opracowania projektu i przygotowania realizacji całkowicie nowych regionalnych jakościowych i ilościowych badań zachowań problemowych młodzieży. Projekt ten dotyczył badań młodzieży województwa opolskiego w wieku 15/16 i 17/18 lat, tzn. w takich samych kohortach (grupach) wiekowych jak w badaniach ESPAD. Badania regionalne

rozpoczęte w 2020 r. obejmowały różne zachowania problemowe, w tym dotyczące alkoholu, narkotyków i tytoniu, a ich realizacja opiera się o zespół socjologów z Uniwersytetu Opolskiego. W grudniu 2021 r. zakończone zostały badania jakościowe wraz z wstępnym raportem z tej części badań oraz badania ilościowe. Zakończenie tego etapu projektu badawczego tzn. opracowanie raportu końcowego nastąpiło w lutym 2022 r. Przyjęta jeszcze przed pandemią elastyczna COVID-19 konstrukcja realizacji badań umożliwiła ich modyfikację i wzbogacenie o nowe elementy. Udało się w jedną całość połączyć część badań realizowanych przed pandemią z częścią realizowaną po ustaniu lockdownu.

W jednym z raportów z w/w badań¹ podkreślano pozytywne znaczenie dobrej atmosfery w szkole dla dobrostanu psychicznego uczniów. Atmosferze tej – według raportu - nie sprzyjały sztywne zasady, brak możliwości wymiany poglądów oraz dystans pomiędzy nauczycielami i uczniami. Negatywnie na atmosferę w szkole wpływała również presja ze strony szkoły i/lub rodziców na osiągnięcie dobrych wyników oraz porównania w ramach grupy (klasy). W raporcie zwrócono uwagę na sprzeczność pomiędzy akcentowaniem potrzeby osiągania sukcesu a dobrostanem psychicznym uczniów. Problemy, na które wskazuje raport, to również kontrolujący model rodzicielstwa oraz bagatelizowanie problemów młodzieży, które z perspektywy rodziców nie są problemami lub są mało znaczące. Wskazano na jednoczesne istnienie rozbudowanej presji na uzyskiwanie przez uczniów wysokich wyników, której poddani są nauczyciele. Wskazywano na pozytywną rolę otwartości na drugiego człowieka, niestosowania stygmatyzowania oraz ważną rolę wartości związanych z dbaniem o siebie i dbaniem o innych.

W przypadku problemów uczniów dotyczących zdrowia psychicznego wskazywano na ważność obserwacji zachowania uczniów, monitorowania frekwencji oraz wyników w nauce. Podkreślano wagę częstszego komunikowania się uczniów z problemami psychicznymi z gronem pedagogicznym, budowaniu prawidłowej, dobrej relacji między uczniami i nauczycielami. Autorzy raportu wskazują na problem deficytu odnośnie posiadania przez szkoły procedur, które w sposób systemowy diagnozowałyby i monitorowały dobrostan psychiczny uczniów. W szkołach potrzebne jest budowanie kultury otwartości tym bardziej, że jak wynika z raportu dla nauczycieli wiedza na temat problemów uczniów z dobrostanem psychicznym jest trudno dostępna. Negatywny wpływ na sytuację ma przeładowanie nauczycieli obowiązkami, a także kłopoty wynikające z coraz większego zapotrzebowania na specjalistyczną pomoc w obszarze diagnozowania, monitorowania i

---

¹ Magdalena Piejko-Płonka, Karolina Trościanka, Michał Wanke, Dariusz Zawora, Marcin Deutschmann, „Raport z badania zachowań ryzykownych oraz potrzeb i problemów w zakresie zdrowia psychicznego młodzieży w województwie opolskim”, Opole 2021 r.

niwelowania problemów ze zdrowiem psychicznym uczniów. Niewystarczająca – w świetle badań - jest również współpraca szkół z instytucjami zewnętrznymi.

Jak wynika z badań - w przypadku problemów uczniów dostęp do pedagoga szkolnego stanowi standard, gorzej przedstawia się dostęp do psychologa szkolnego, ponadto część rodziców nie jest zainteresowana szerszą współpracą ze szkołą. Część rodziców słabo interesuje się dziećmi i ich problemami, a zgłaszane przez szkołę trudne sytuacje są bagatelizowane. Według badań, w istniejącej sytuacji, uczniowie próbują sobie radzić sami, szukając wsparcia w grupie rówieśniczej.

Nauczyciele z kolei wskazywali na marginalizowanie ich problemów i potrzeb. Brak jest zinstytucjonalizowanego modelu pomocy psychologicznej dla nauczycieli.

Odnosnie pandemii COVID-19 młodzież wskazywała na swoje zbyt małe przyswojenie wiedzy w związku z nauką zdalną. Sytuacja ta też powodowała minimalizowanie lub brak kontaktów rówieśniczych. Izolacja powodowana pandemią skutkowałą pogorszeniem się relacji społecznych młodzieży, stąd też ważne było i jest odbudowywanie lub – w przypadku młodszych roczników - tworzenie tych relacji. Pandemia spowodowała również ograniczenia w realizacji działań pomocowych adresowanych do uczniów mających problemy z dobrostanem psychicznym.

Z kolei w raporcie końcowym z badań² zawarto następujące konkluzje i wnioski/zalecenia:

1. **„Nie wszyscy uczniowie czują się dobrze”** - „Młodzi ludzie »raczej« dobrze czują się w swoich szkołach, ale pytani o indywidualne samopoczucie udzielili niepokojących odpowiedzi na temat poczucia »wyczerpania«, odczuwanego niepokoju rozdrażnienia, problemów z koncentracją uwagi, złego snu, obawy o to, co będzie, łatwości wybuchania gniewem, a nawet fizjologicznego wskaźnika napięcia mięśni”. Wnioskiem wynikającym z takich zapisów raportu jest potrzeba pytania młodzieży, co można zrobić w takiej sytuacji.
2. **„Praca w kierunku zdjęcia presji z młodzieży”** – „Źródłem presji są zarówno rodzice, jak i nauczyciele, dlatego to przede wszystkim te dwie grupy należy zaangażować w pracę w kierunku zdjęcia presji z młodzieży i tym samym obniżenia poziomu doświadczanego stresu, który może być jednym z czynników nasilających zachowania ryzykowne oraz pogorszenie dobrostanu psychicznego”.
3. **„Zaufanie wobec nauczycieli, pedagogów i psychologów”** – „Diagnoza przyczyn niskiego poziomu zaufania uczniów do grona pedagogicznego powinna być celem rozważań badawczych w przyszłości”.

---

² Raport z badań „Zachowania ryzykowne, dobrostan psychiczny młodzieży w szkołach ponadpodstawowych w województwie opolskim w 2021 r.”, Magdalena Piejko-Płonka, Michał Wanke, Karolina Trościanka, Dariusz Zawora, Opole 2022

4. **„Rozważyć systemowe rozwiązania diagnostyczne”** – „W szkołach brakuje systemowych rozwiązań diagnostycznych i pomocowych. Podejmowane są działania, których celem jest monitorowanie problemów i potrzeb uczniów, ale stosowane metody i narzędzia są mocno zróżnicowane pod kątem trafności i rzetelności pomiaru, zatem jakość pozyskiwanych informacji jest dyskusyjna. W tej sytuacji należy rozważyć wypracowanie i wdrożenie rozwiązań o systemowym charakterze, które pozwolą na stały, powtarzalny, porównywalny i oparty na standardach naukowych monitoring problemów z dobrostanem psychicznym uczniów”.
5. **„Potencjał »przemian wrażliwości« młodzieży”** – „Przemiany wrażliwości młodzieży należy zatem uznać za potencjał do pracy z uczniami zwłaszcza w obszarze dobrostanu psychicznego, ponieważ jego podstawą są wartości związane komunikowaniem potrzeb, wyrażaniem emocji oraz z dbaniem o siebie oraz innych”.
6. **„Pilna potrzeba psychologa w każdej szkole”** – „Wsparciem psychologicznym powinni być objęci jednak nie tylko uczniowie, ale także nauczyciele i pozostały personel szkolny”.
7. **„Wyposażenie w podstawowe kompetencje (przeciążonych) nauczycieli”** – „Skuteczne rozpoznawanie i reagowanie na sytuacje problemowe wymaga wyposażenia nauczycieli w wiedzę i kompetencje z zakresu zaburzeń zdrowia psychicznego i zachowań ryzykownych młodzieży, przynajmniej na podstawowym poziomie”.
8. **„Konieczna współpraca instytucjonalna dla rozwiązywania problemów”** – „Szkoly zmagają się z coraz większym zapotrzebowaniem na specjalistyczną pomoc w obszarze diagnozowania i niwelowania zaburzeń dobrostanu psychicznego uczniów. Psychologowie i pedagodzy szkolni komunikują potrzebę współpracy instytucjonalnej, aby rozpoznawanie problemów było ciągłe i kompleksowe, jednak codzienność szkolna, warunki pracy, zasoby kadrowe i przyjmowane przez nich role społeczne utrudniają jej realizację”.
9. **„Covid-19 jako „eksperyment” obnażający braki”** – „Obostrzenia pandemiczne i skala problemów zgłaszanych przez uczniów, rodziców i nauczycieli ujawniły pozornie ukryte, odpowiednio maskowane bądź idealizowane, teraz możliwe jest do bezpośredniego zaobserwowania”.
10. **„Poczucie straty i relacyjne konsekwencje zdalnego nauczania”** – „Negatywne konsekwencje zerwania fizycznego kontaktu z rówieśnikami są dostrzegane przez badanych i poddawane refleksji. Młodzież szkolna mocno odczuła zawieszenie bezpośrednich interakcji, które w ich

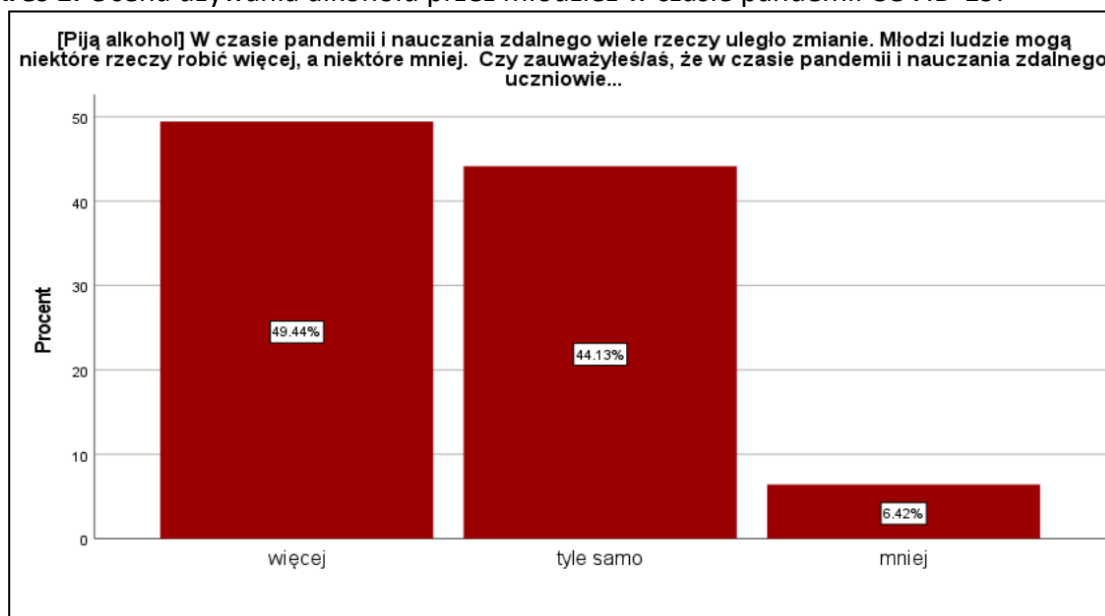
opinii »zostały im z dnia na dzień zabronione« wywołując poczucie odosobnienia i osamotnienia”.

11. **„Zachowania ryzykowne młodzieży w pandemii”** – „Młodzież szkolna zwraca uwagę na to, że część zachowań nasiliła się w wyniku osłabionej kontroli społecznej zarówno formalnej, jak i nieformalnej... Konieczne zatem jest stałe monitorowanie skali zachowań ryzykownych młodzieży przy jednoczesnym dostarczaniu placówkom oświatowym narzędzi pozwalających na podejmowanie celowych i ukierunkowanych na rozwiązanie działań diagnostycznych i naprawczych”.

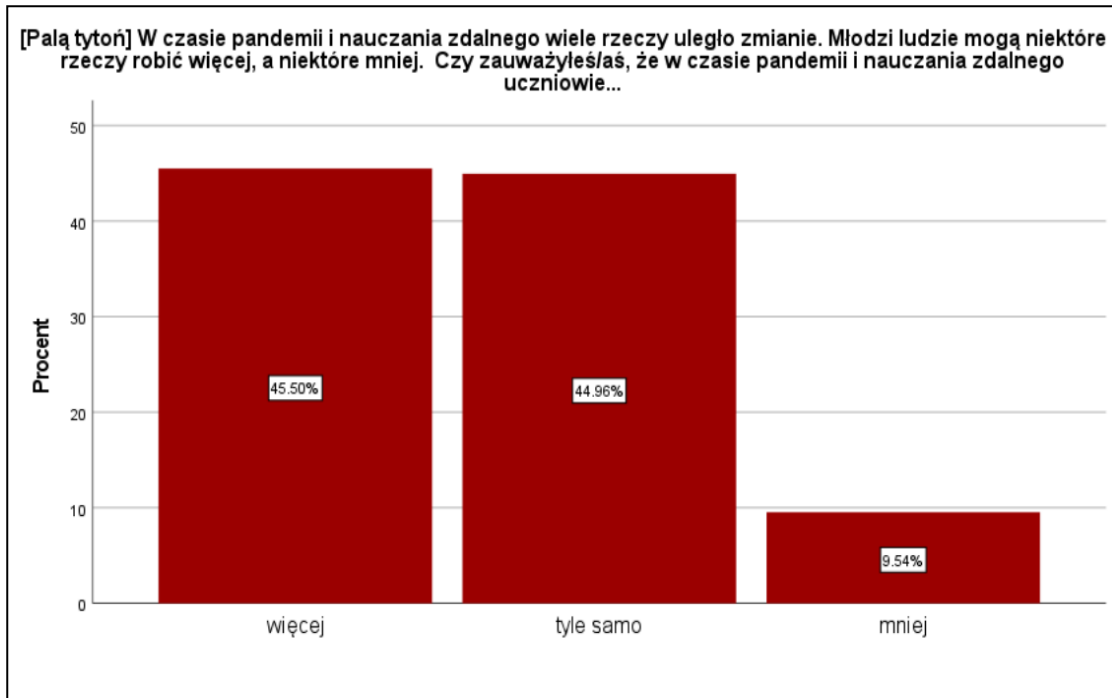
Zrealizowane badania wskazują na przenikanie się w funkcjonowaniu młodzieży problematyki związanej z dobrostanem psychicznym oraz zachowaniami ryzykownymi lub problemowymi. Charakter i zakres problemów ujawnionych w badaniach uwidacznia potrzebę realizacji konsultacji, dialogu i dyskursu z młodzieżą, rodzicami oraz pracownikami szkół odnośnie znajdowania sensownych, optymalnych i realnych rozwiązań. Stanowczo więc należy zalecić rozwiązywanie problemów z jak największym udziałem grup, których dotyczą.

Poniżej zaprezentowane są niektóre z wykresów ze zrealizowanych badań dotyczących młodzieży i szkół.

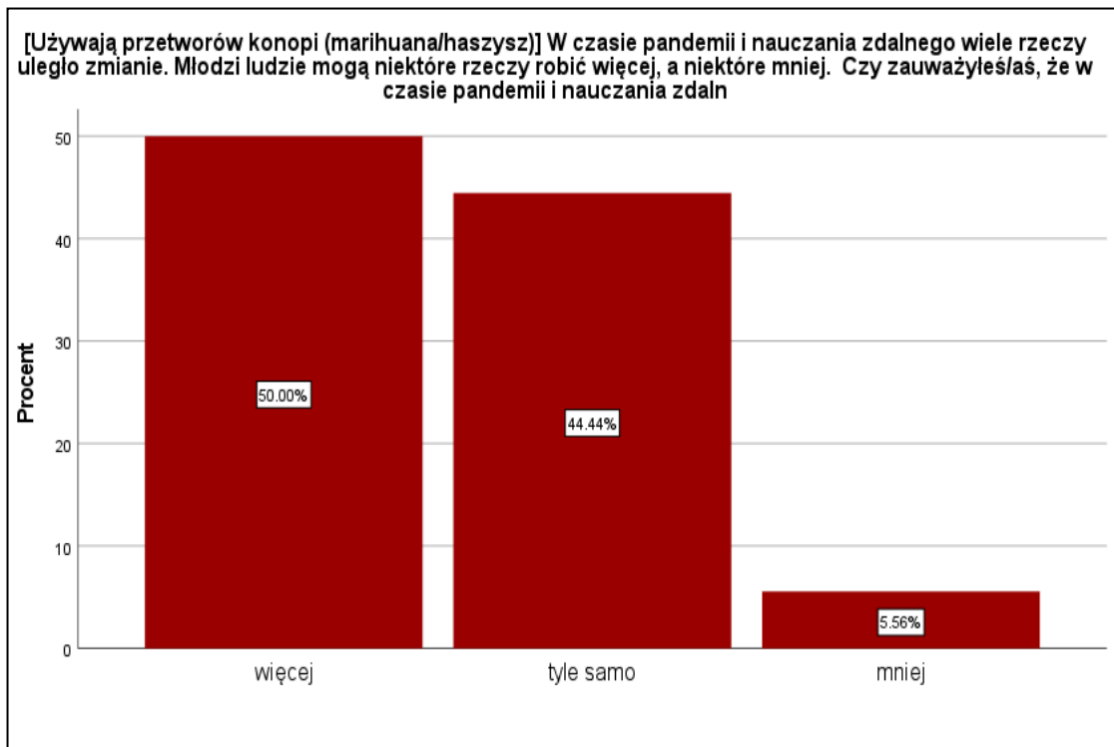
Wykres 1. Ocena używania alkoholu przez młodzież w czasie pandemii COVID-19.

Źródło: Raport z badań „Zachowania ryzykowne, dobrostan psychiczny młodzieży w szkołach ponadpodstawowych w województwie opolskim w 2021 r.”, Magdalena Piejko-Płonka, Michał Wanke, Karolina Trościanka, Dariusz Zawora, Opole 2022

Wykres 2. Ocena palenia tytoniu przez młodzież w czasie pandemii COVID-19.

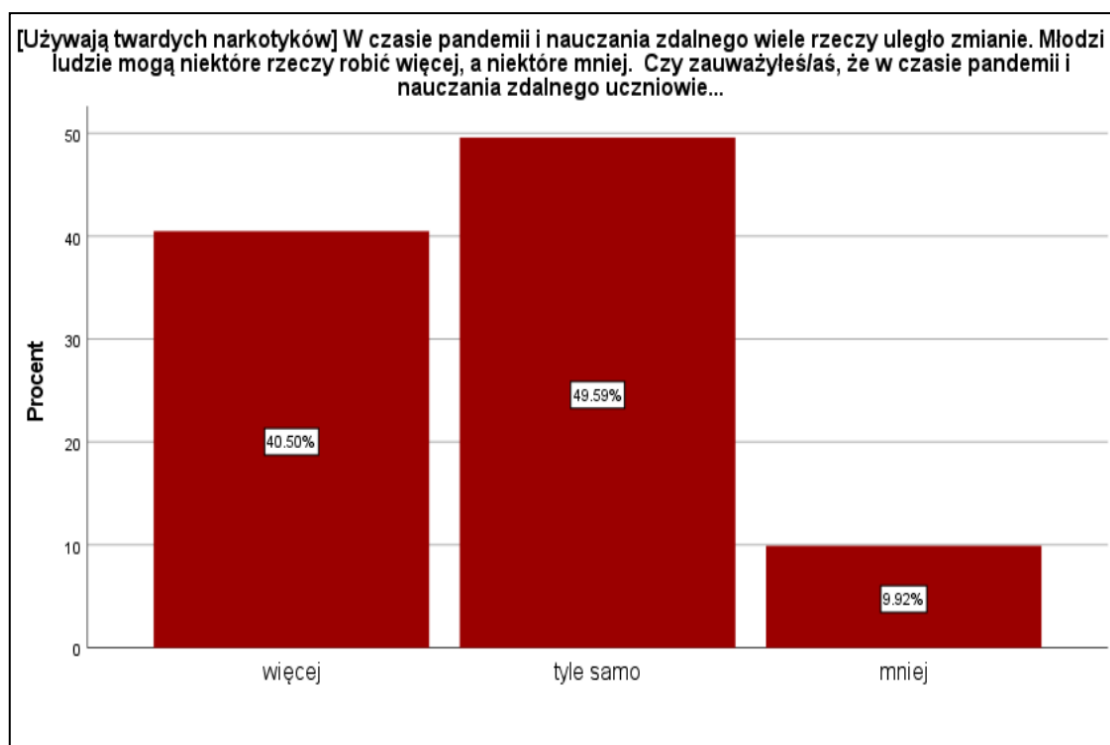
Źródło: Raport z badań „Zachowania ryzykowne, dobrostan psychiczny młodzieży w szkołach ponadpodstawowych w województwie opolskim w 2021 r.”, Magdalena Piejko-Płonka, Michał Wanke, Karolina Trościanka, Dariusz Zawora, Opole 2022

Wykres 3. Ocena używania marihuany/haszyszu przez młodzież w czasie pandemii COVID-19.

Źródło: Raport z badań „Zachowania ryzykowne, dobrostan psychiczny młodzieży w szkołach ponadpodstawowych w województwie opolskim w 2021 r.”, Magdalena Piejko-Płonka, Michał Wanke, Karolina Trościanka, Dariusz Zawora, Opole 2022

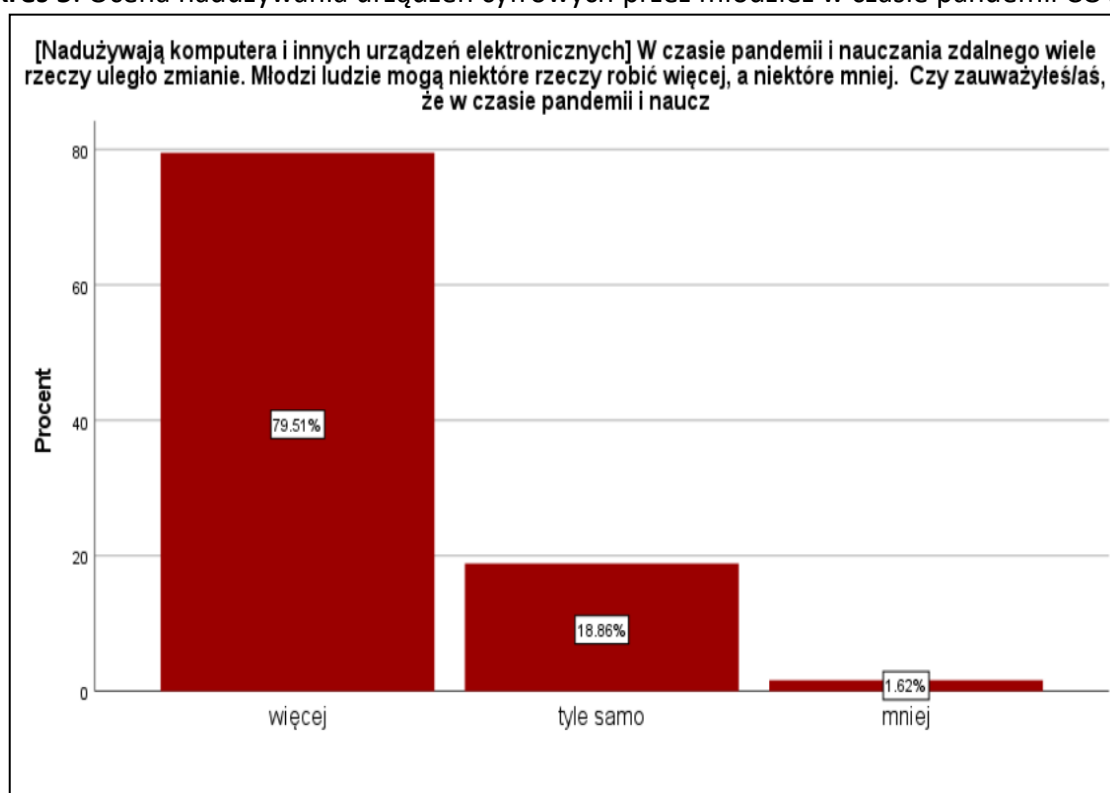

Wykres 4. Ocena używania „twardych narkotyków” przez młodzież w czasie pandemii COVID-19.

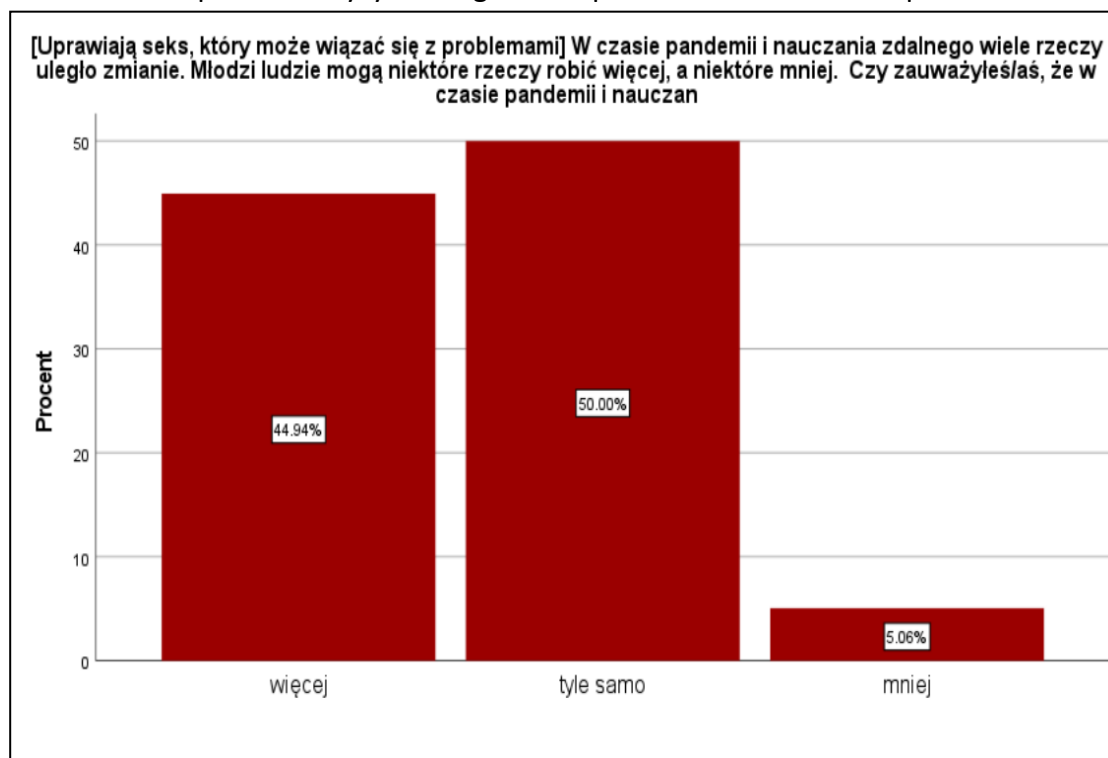
Źródło: Raport z badań „Zachowania ryzykowne, dobrostan psychiczny młodzieży w szkołach ponadpodstawowych w województwie opolskim w 2021 r.”, Magdalena Piejko-Płonka, Michał Wanke, Karolina Trościanka, Dariusz Zawora, Opole 2022

Wykres 5. Ocena nadużywania urządzeń cyfrowych przez młodzież w czasie pandemii COVID-19.

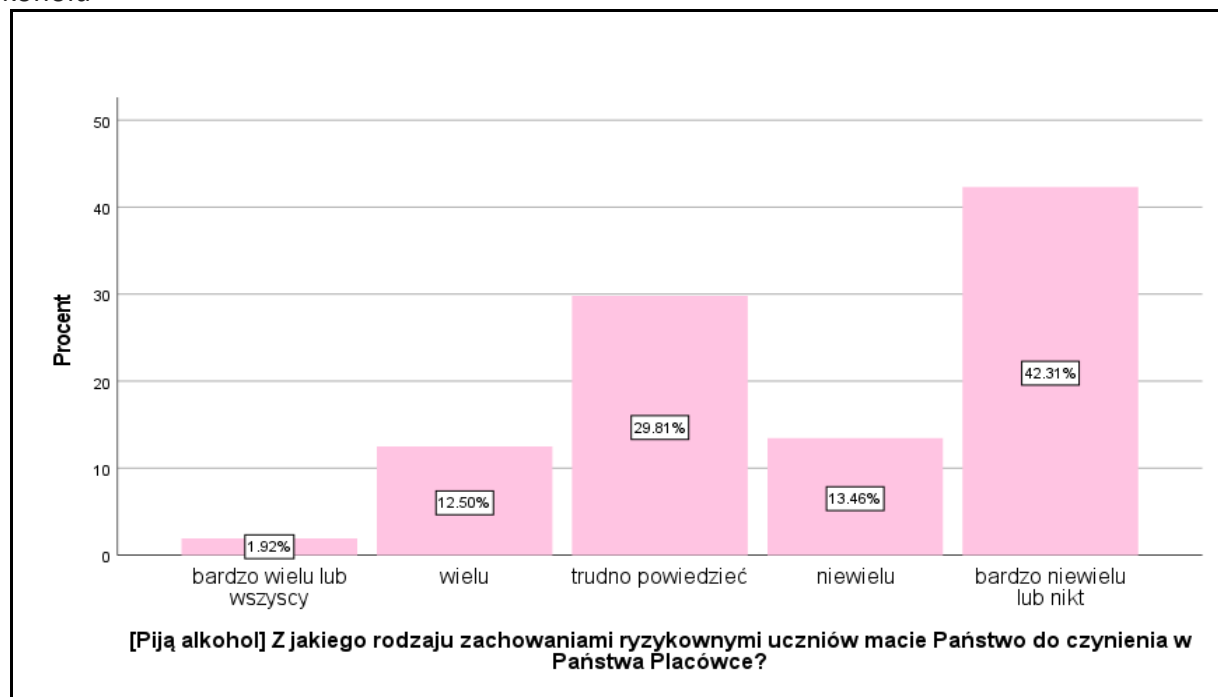
Źródło: Raport z badań „Zachowania ryzykowne, dobrostan psychiczny młodzieży w szkołach ponadpodstawowych w województwie opolskim w 2021 r.”, Magdalena Piejko-Płonka, Michał Wanke, Karolina Trościanka, Dariusz Zawora, Opole 2022

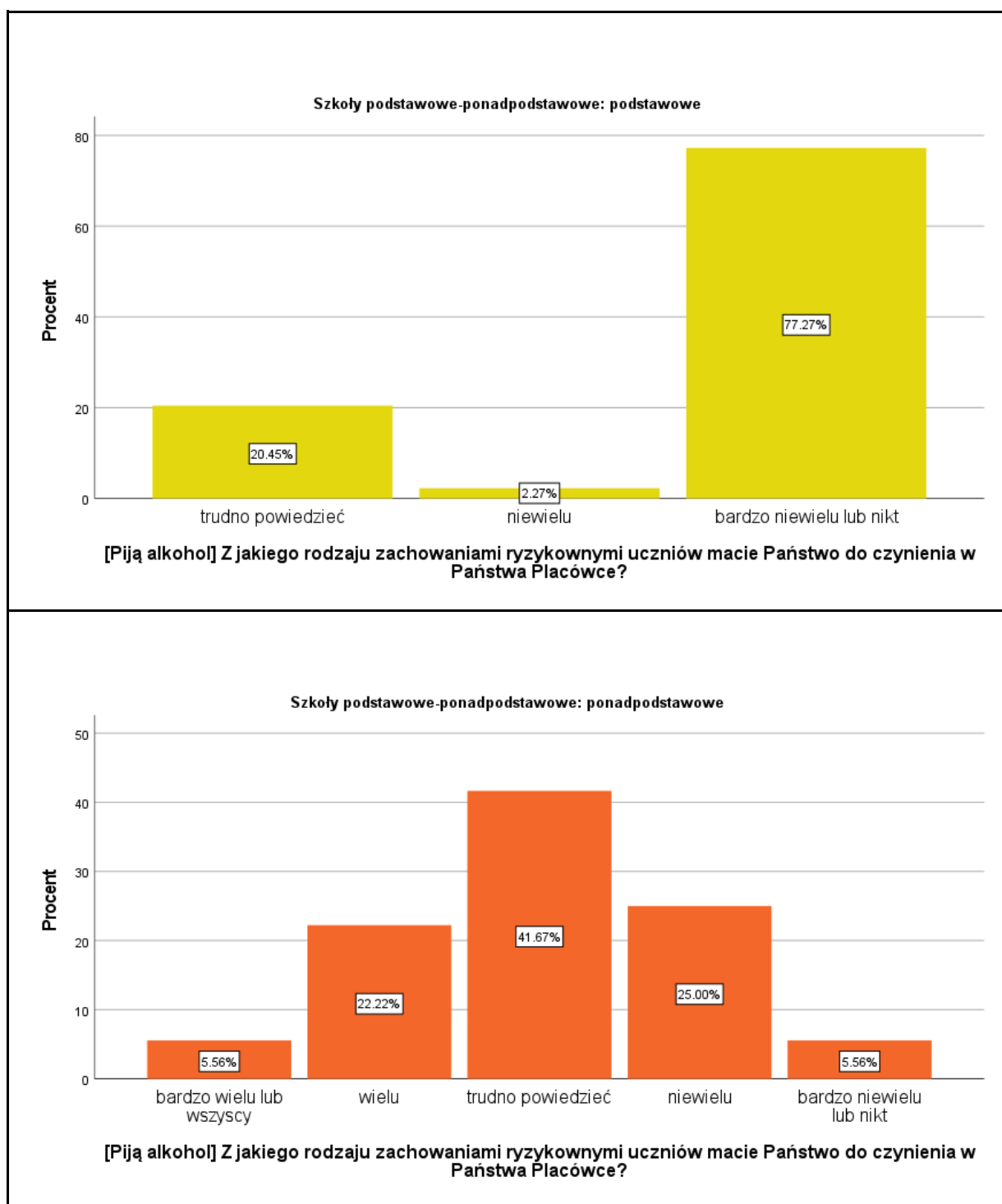
Wykres 6. Ocena uprawiania ryzykownego seksu przez młodzież w czasie pandemii COVID-19.

Źródło: Raport z badań „Zachowania ryzykowne, dobrostan psychiczny młodzieży w szkołach ponadpodstawowych w województwie opolskim w 2021 r.”, Magdalena Piejko-Płonka, Michał Wanke, Karolina Trościanka, Dariusz Zawora, Opole 2022

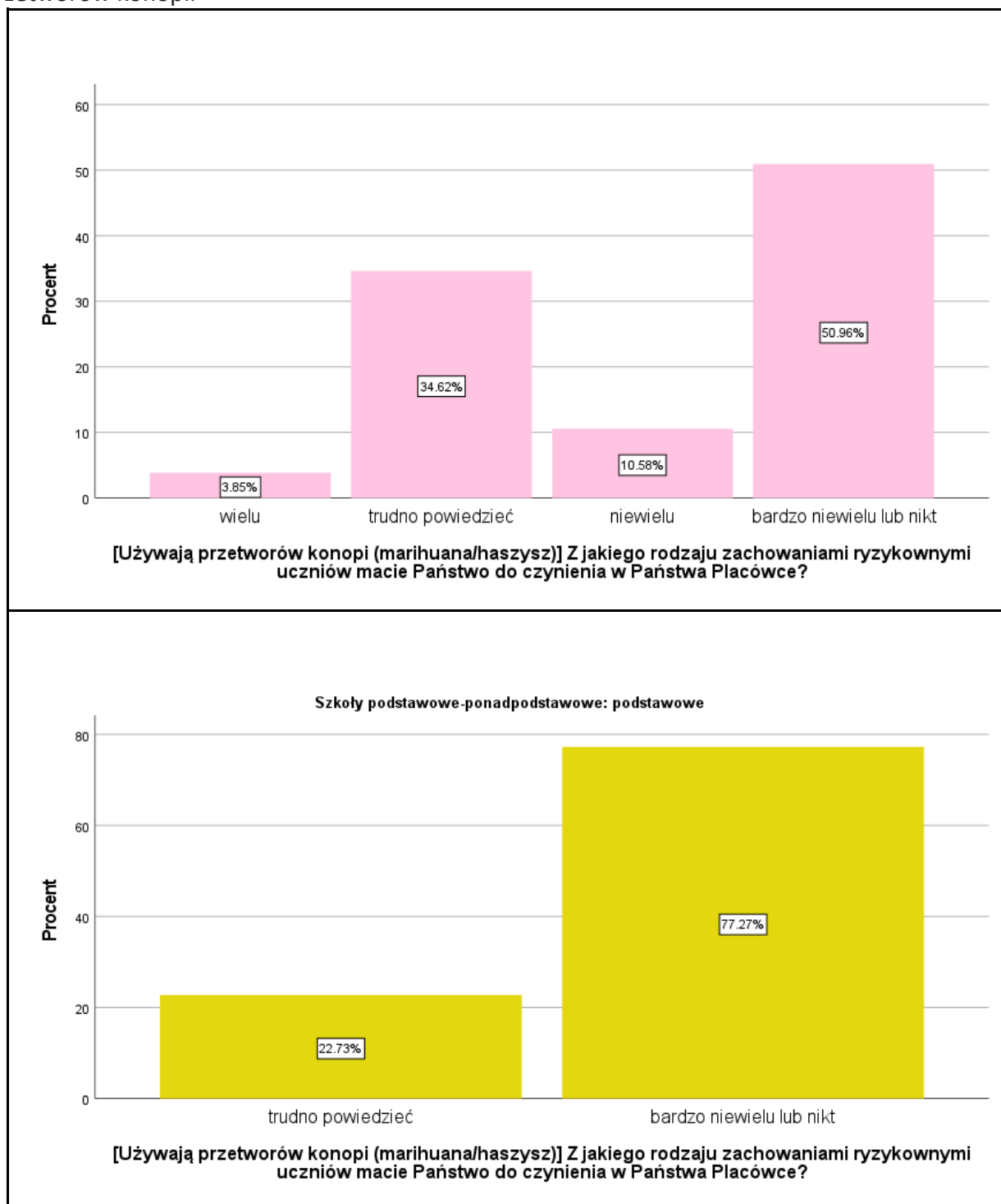
Wykres 7. Rozkłady odpowiedzi nauczycieli na pytanie o zachowanie ryzykowne - używanie alkoholu

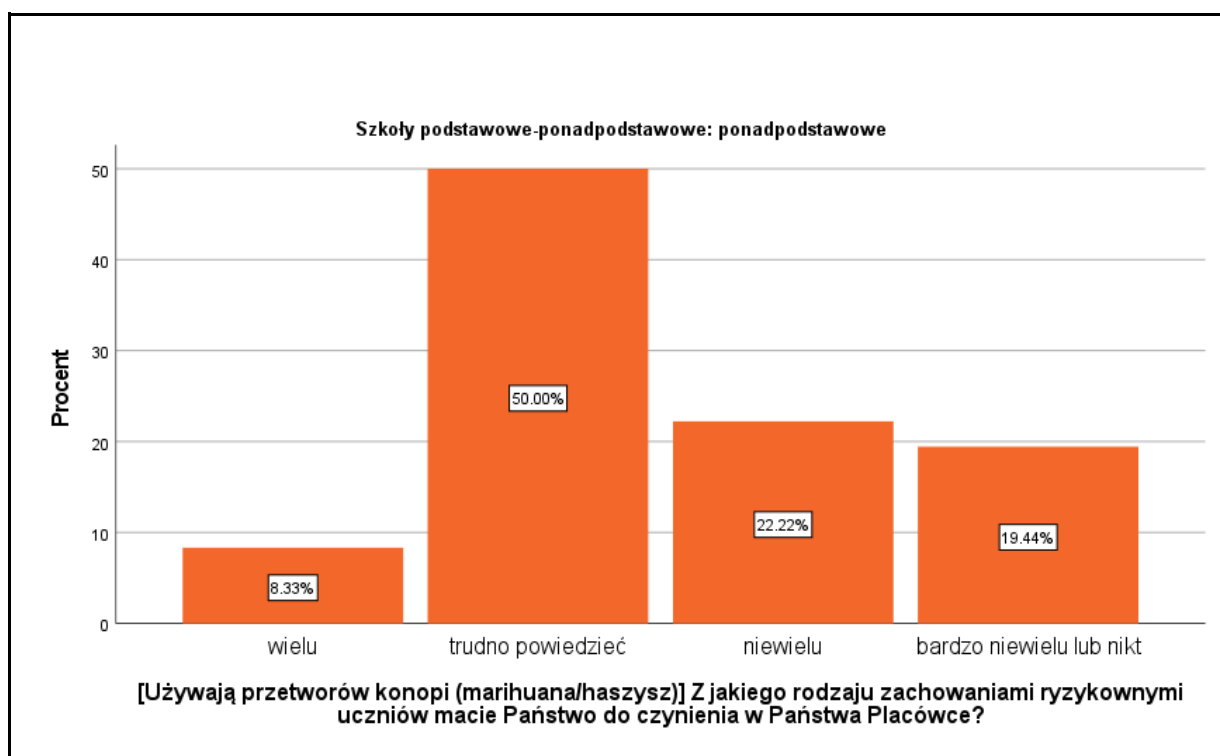

Źródło: Raport z badania Problemy i potrzeby szkół związane ze zdrowiem psychicznym oraz z profilaktyką zachowań ryzykownych, M. Wanke, Opole, 2022.

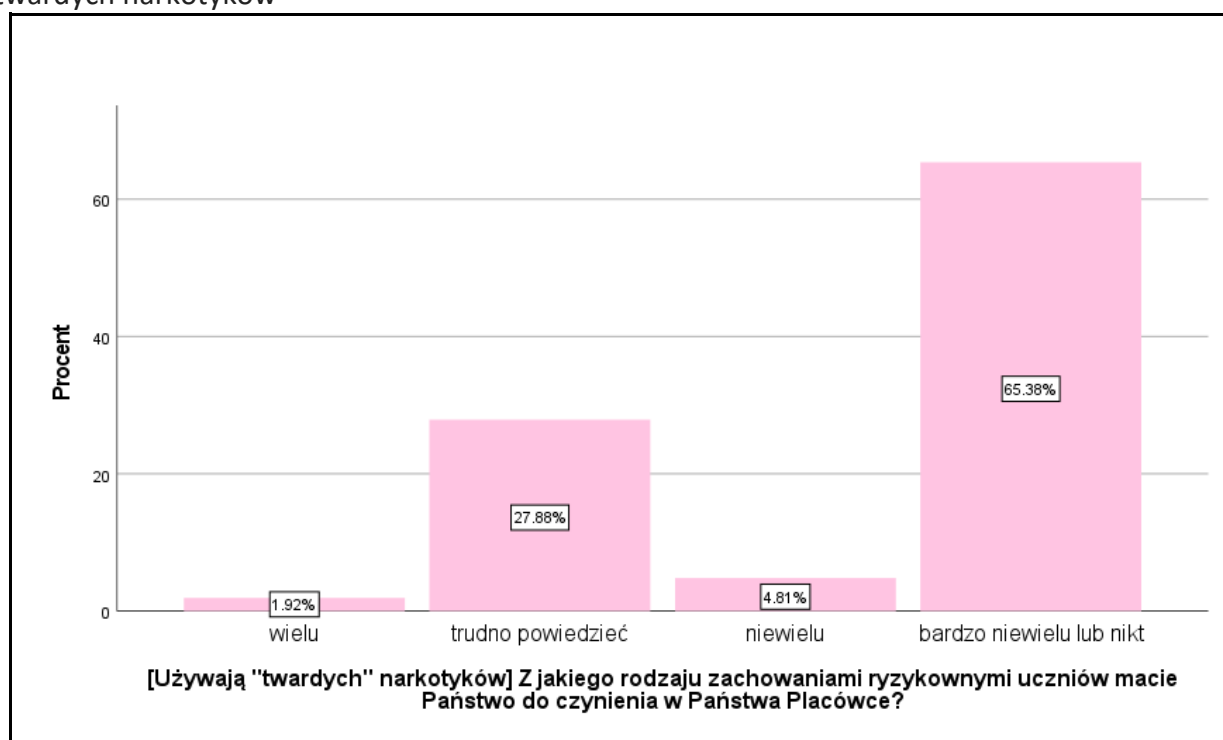
Wykres 8. Rozkłady odpowiedzi nauczycieli na pytanie o zachowanie ryzykowne - używanie przetworów konopii

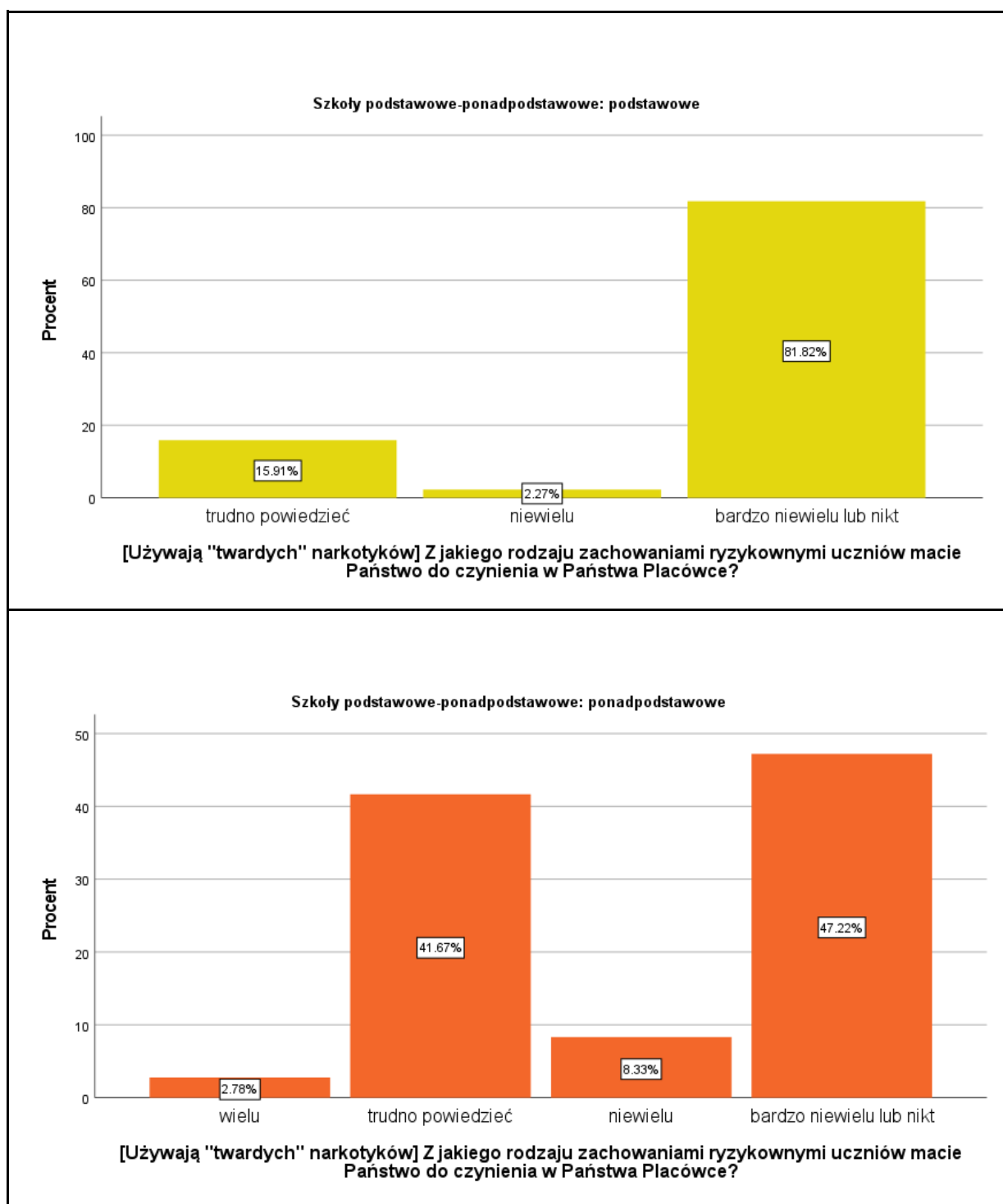

Źródło: Raport z badania Problemy i potrzeby szkół związane ze zdrowiem psychicznym oraz z profilaktyką zachowań ryzykownych, M. Wanke, Opole, 2022.

Wykres 9. Rozkłady odpowiedzi nauczycieli na pytanie o zachowanie ryzykowne - używanie „twardych narkotyków”

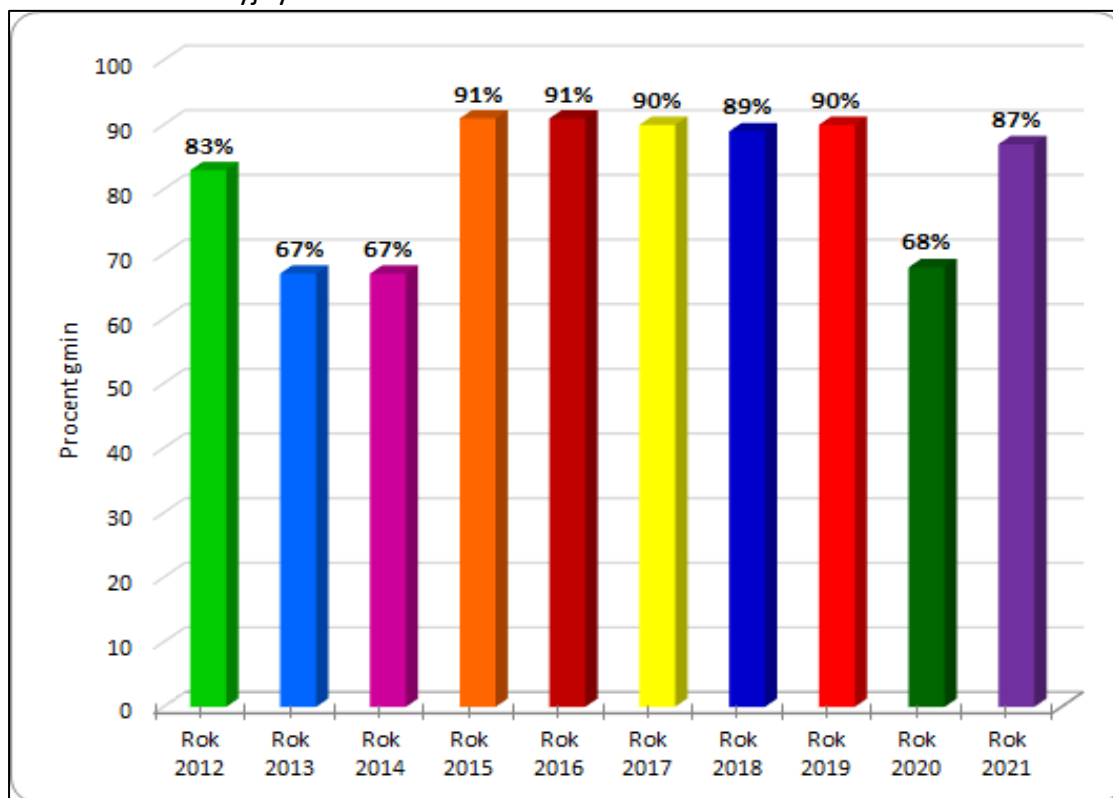

Źródło: Raport z badania Problemy i potrzeby szkół związane ze zdrowiem psychicznym oraz z profilaktyką zachowań ryzykownych, M. Wanke, Opole, 2022.

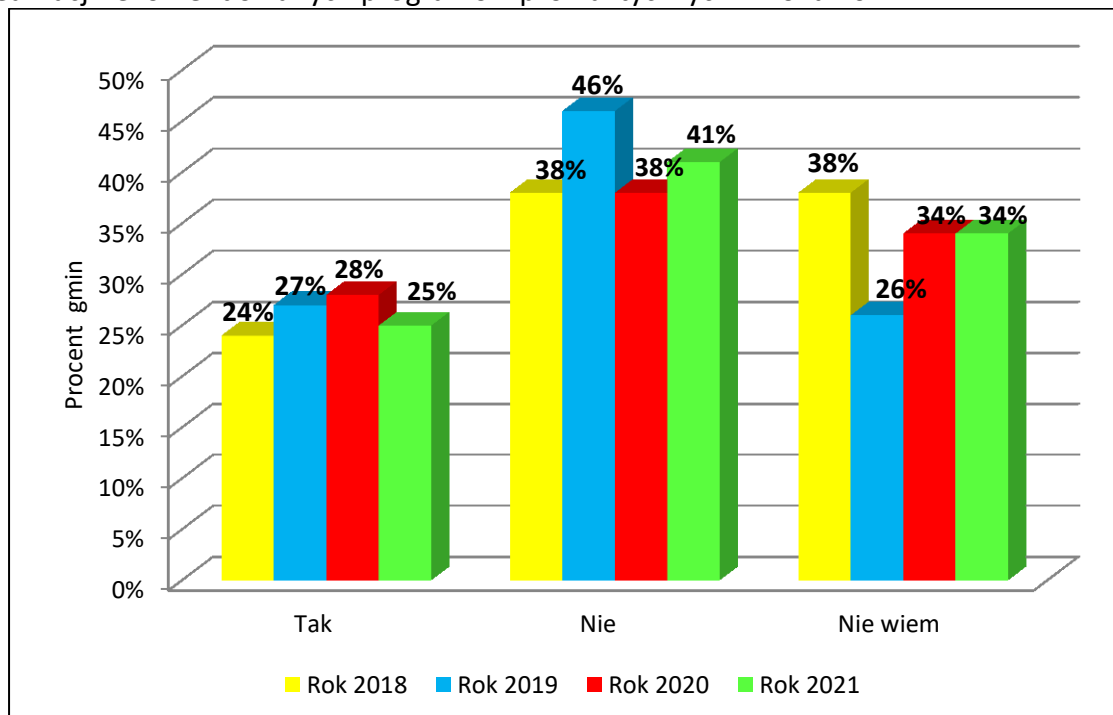
W 2022 r. zrealizowano również badania dotyczące aktywności gmin w obszarze związanym z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień. Poniżej zaprezentowanych jest kilka wykresów z tych badań.

Wykres 10. Procent gmin realizujących (wspierających realizację) programy profilaktyczne w jednostkach edukacyjnych w latach 2012-2021.

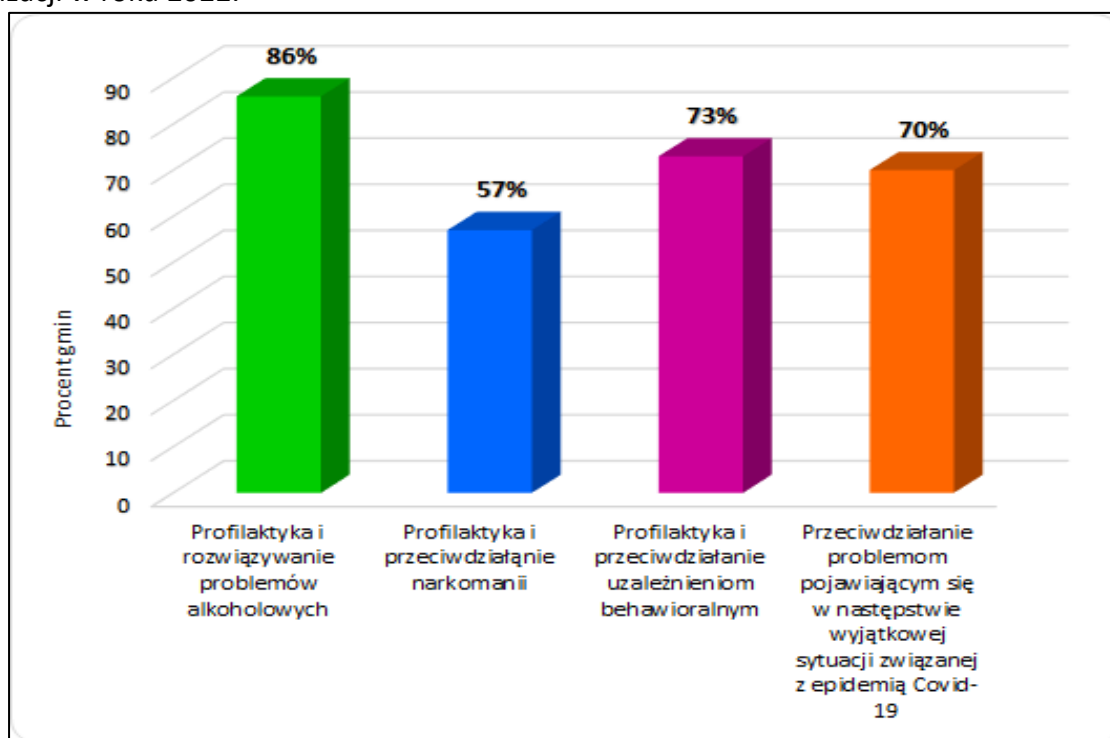
Źródło: Raport wojewódzki „Profilaktyka uzależnień w gminach województwa opolskiego w 2022 r.,” opr. M. Wanke, D. Zawora, Opole 2022 r.

Wykres 11. Procent gmin posiadających wiedzę na temat dostępności osób kompetentnych w realizacji rekomendowanych programów profilaktycznych w roku 2021.

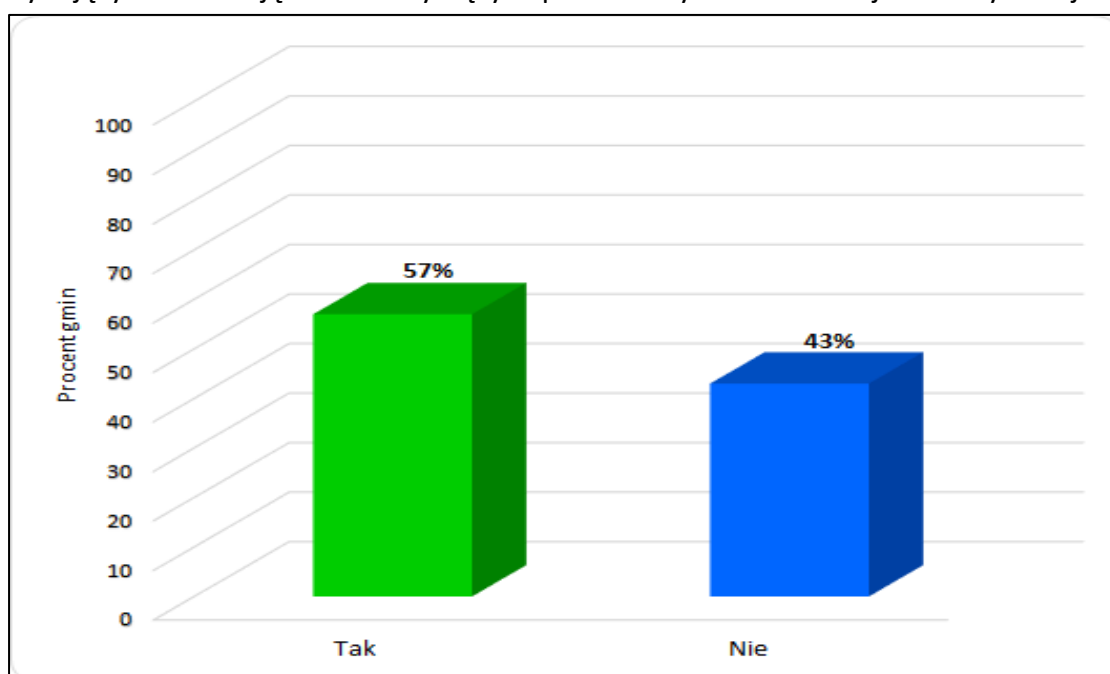
Źródło: Raport wojewódzki „Profilaktyka uzależnień w gminach województwa opolskiego w 2022 r.,” opr. M. Wanke, D. Zawora, Opole 2022 r.

Wykres 12. Obszary działań, jakie priorytetowo powinny być wspierane przez gminy w trakcie ich realizacji w roku 2022.

Źródło: Raport wojewódzki „Profilaktyka uzależnień w gminach województwa opolskiego w 2022 r.,” opr. M. Wanke, D. Zawora, Opole 2022 r.

Wykres 13. Odsetek gmin deklarujących zapotrzebowanie wsparcia szkoleniowego dla osób koordynujących realizację zadań dotyczących problematyki alkoholowej i narkotykowej.

Źródło: Raport wojewódzki „Profilaktyka uzależnień w gminach województwa opolskiego w 2022 r.,” opr. M. Wanke, D. Zawora, Opole 2022 r.

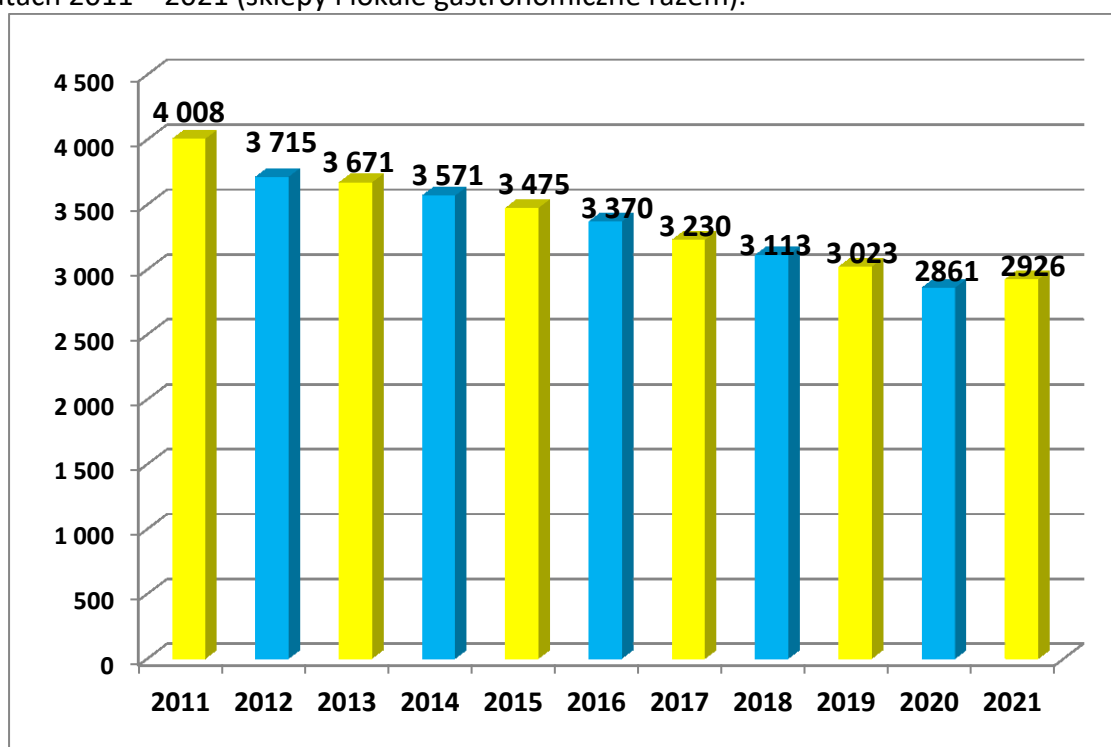
Zrealizowane badania aktywności profilaktycznej gmin wskazują, że w niektórych zakresach pandemia COVID-19 wpłynęła negatywnie na tą aktywność, na przykład w zakresie realizacji

programów profilaktycznych w jednostkach edukacyjnych. Dane z roku 2021 (badania z 2022 r.) ilustrują normalizowanie się sytuacji dotyczącej aktywności profilaktycznej gmin przy jednoczesnym wskazaniu na potrzebę przeciwdziałania problemom pojawiającym się w konsekwencji/następstwie pandemii.

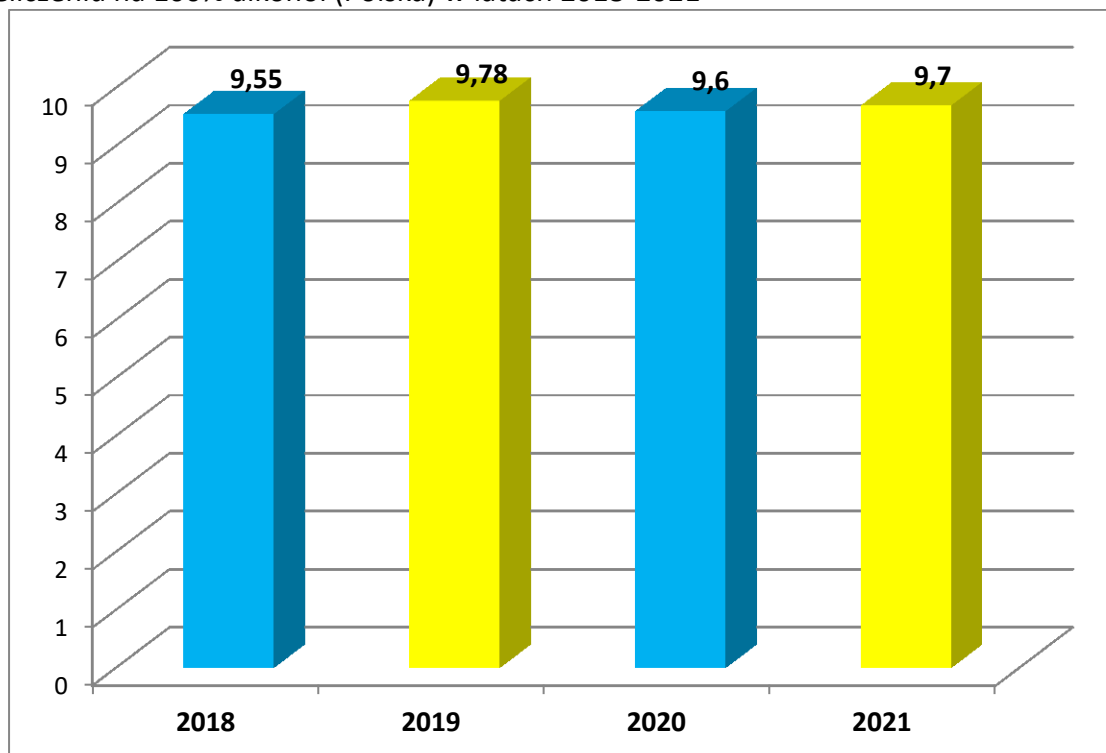
W przypadku danych dotyczących punktów sprzedaży napojów alkoholowych w województwie opolskim od 2011 r. do 2020 r. mieliśmy do czynienia z pozytywnym trendem polegającym na zmniejszaniu się liczby tych punktów. W 2021 r. wystąpił wzrost liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Według ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w gestii rad gmin pozostają decyzje wpływające de facto na liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Jest to ważne, bowiem liczba punktów sprzedaży wpływa na spożycie napojów alkoholowych - im więcej punktów, tym większe jest spożycie. Ogólnopolskie dane odnoszące się do spożycia napojów alkoholowych w przeliczeniu na 100% alkohol wskazują na stabilizację spożycia w latach 2019-2021.

Wykres 14. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie województwa opolskiego w latach 2011 – 2021 (sklepy i lokale gastronomiczne razem).

Źródło : dane PARPA, ścieżka dostępu : www.parpa.pl – Badania i informacje statystyczne – Statystyki – PARPA G1 Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych w Polsce w samorządach gminnych w 2010 roku (i dalsze lata). Link <http://www.parpa.pl/index.php/badania-i-informacje-statystyczne/statystyki> (i dalej). Data pobrania 20.02.2023 r.

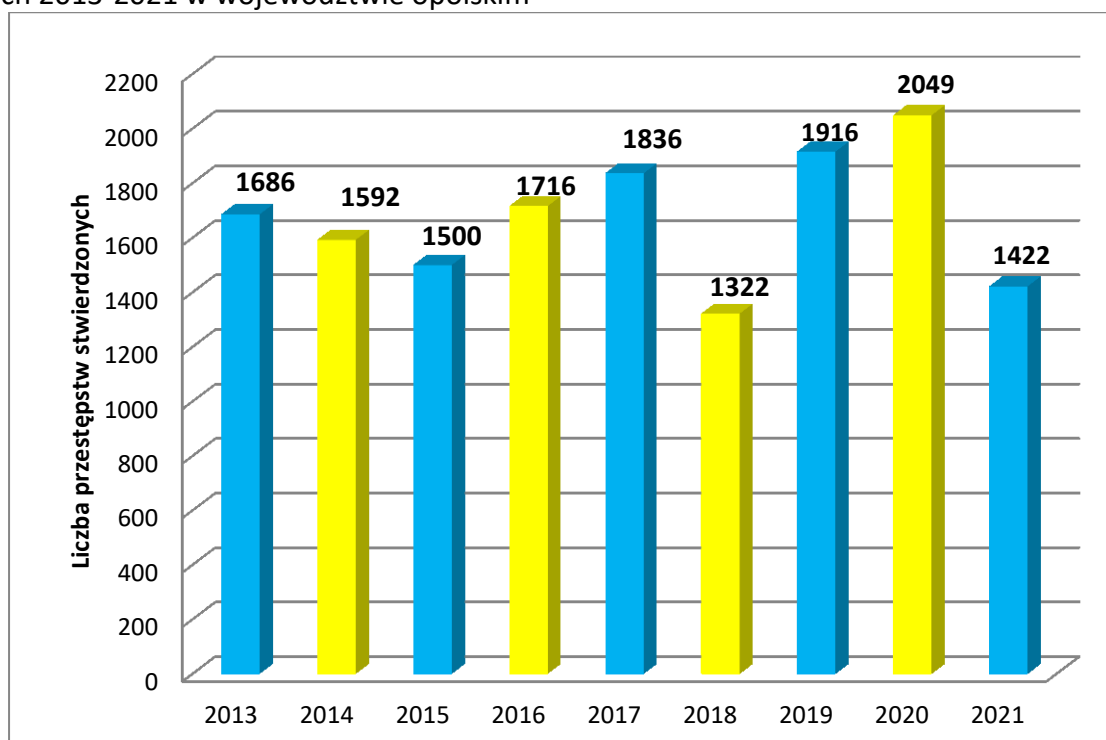
Wykres 15. Średnie roczne spożycie napojów alkoholowych na 1 mieszkańca w litrach w przeliczeniu na 100% alkohol (Polska) w latach 2018-2021

Źródło: Dane PARPA, <https://www.parpa.pl/index.php/badania-i-informacje-statystyczne/statystyki>, Data pobrania: 24.02.2023 r.

Przestępstwa związane z narkotykami w statystykach policyjnych przedstawiają się następująco:

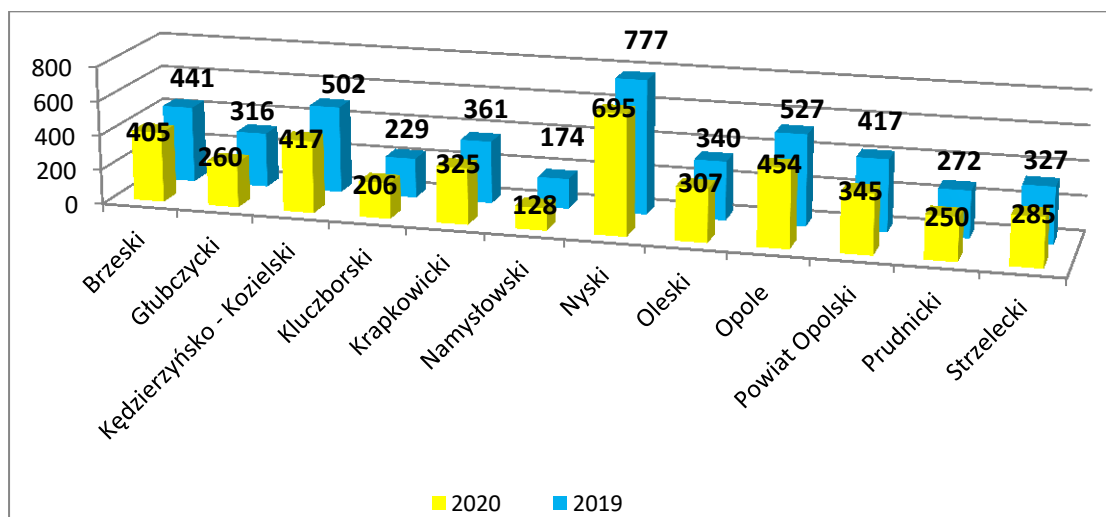
Wykres 16. Liczba przestępstw stwierdzonych, przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii w latach 2013-2021 w województwie opolskim

Źródło: dane przekazane drogą elektroniczną z Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu, e-mail z dnia 30.11.2022 r.

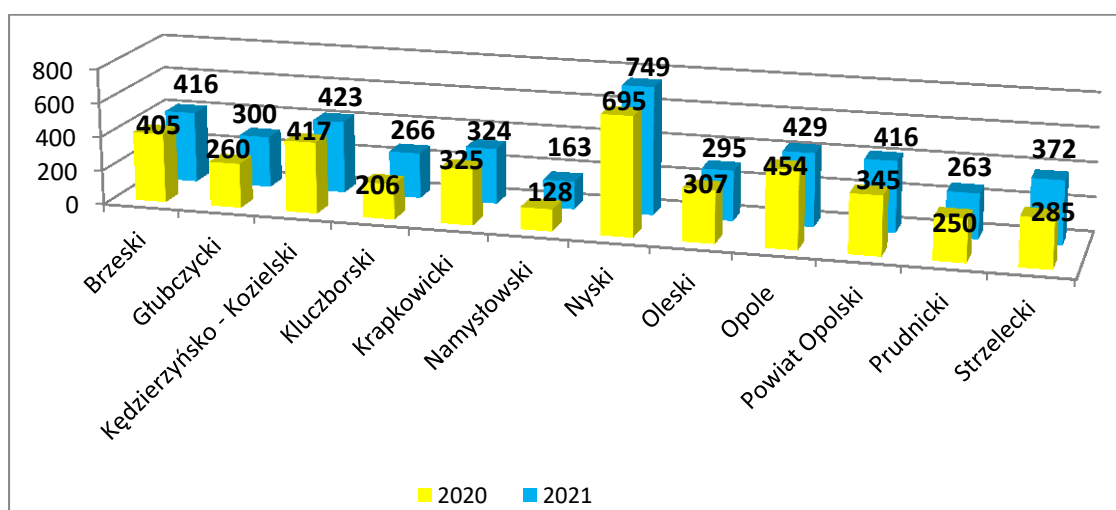
Poniższe dane Narodowego Funduszu Zdrowia z lat 2019-2021 ilustrują elementy sytuacji w lecznictwie uzależnień dotyczące pacjentów.

Wykres 17. Mieszkańcy województwa opolskiego leczący się w lecznictwie psychiatrycznym oraz leczący się w podstawowej opiece zdrowotnej z rozpoznaniem F10 (zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem alkoholu) z podziałem na powiaty zamieszkania (jedna osoba może wystąpić w kilku rozpoznaniach) wg stanu wynikającego ze zrealizowanych świadczeń za 2019 i 2020 rok.

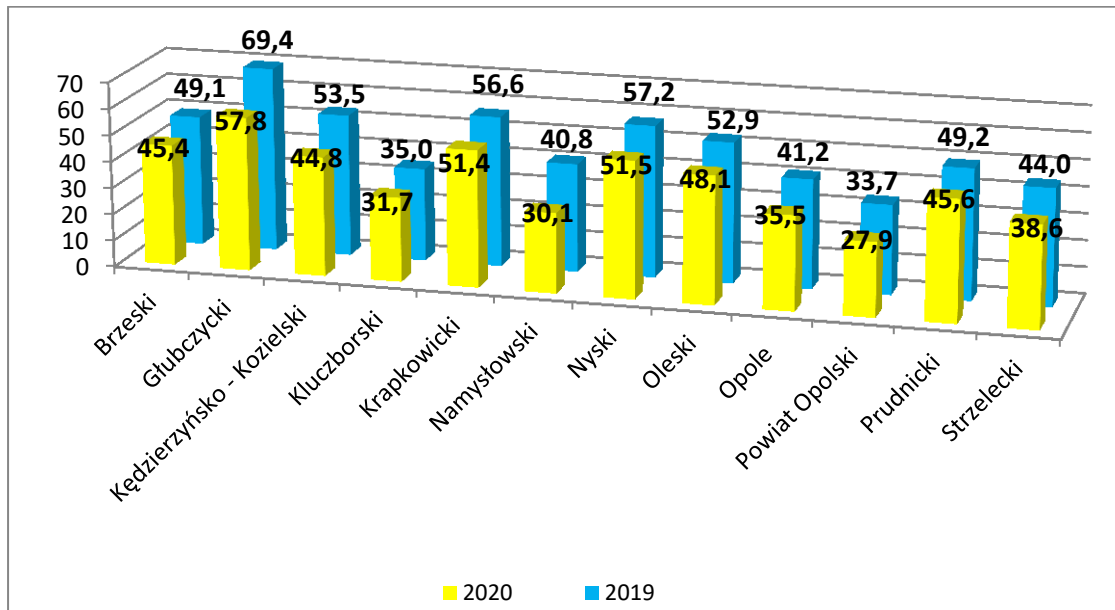
Źródło: dane przekazane z Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego pismem WSOZ.SLS.PSY.401.28.2020.OOW.2.EB z dnia 21 lipca 2020 r. oraz pismem WSOZ-SLS-PSY.401.19.2021 z dnia 23 czerwca 2021 r.

Wykres 18. Mieszkańcy województwa opolskiego leczący się w lecznictwie psychiatrycznym oraz leczący się w podstawowej opiece zdrowotnej z rozpoznaniem F10 (zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem alkoholu) z podziałem na powiaty zamieszkania (jedna osoba może wystąpić w kilku rozpoznaniach) wg stanu wynikającego ze zrealizowanych świadczeń za 2020 i 2021 rok.

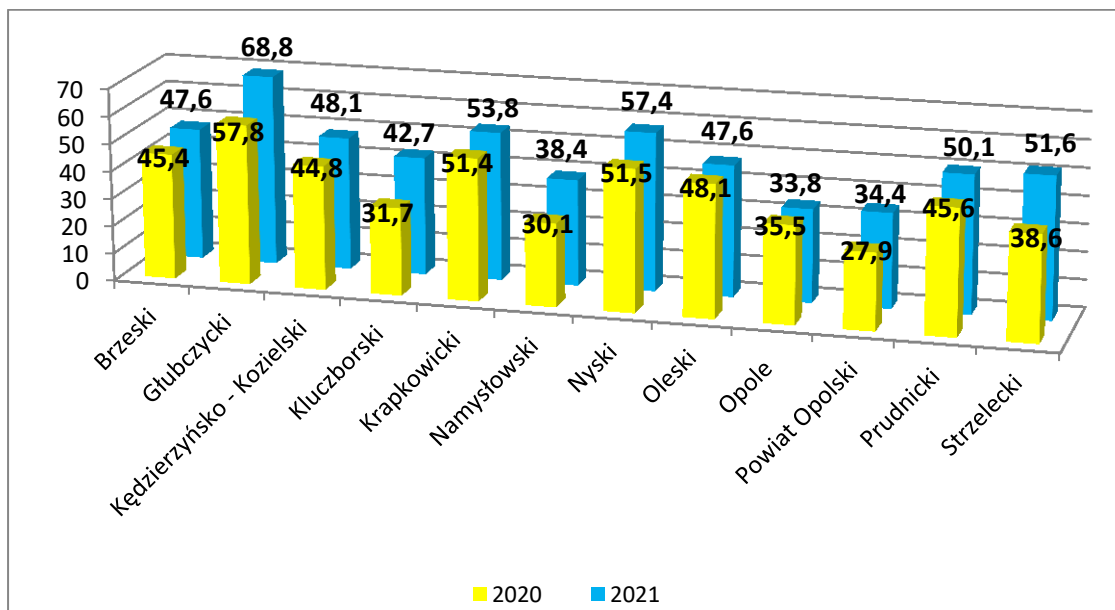
Źródło: dane przekazane z Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego pismem WSOZ-SLS-PSY.401.19.2021 z dnia 23 czerwca 2021 r. oraz pismem WSOZ-SLS-PSY.401.59.2022 OOW.1.DB z dnia 6 grudnia 2022 r.

Wykres 19. Mieszkańcy województwa opolskiego leczący się w lecznictwie psychiatrycznym oraz leczący się w podstawowej opiece zdrowotnej z rozpoznaniem F10 (zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem alkoholu) na 10 tys. ludności z podziałem na powiaty zamieszkania wg stanu wynikającego ze zrealizowanych świadczeń za 2019 i 2020 rok.

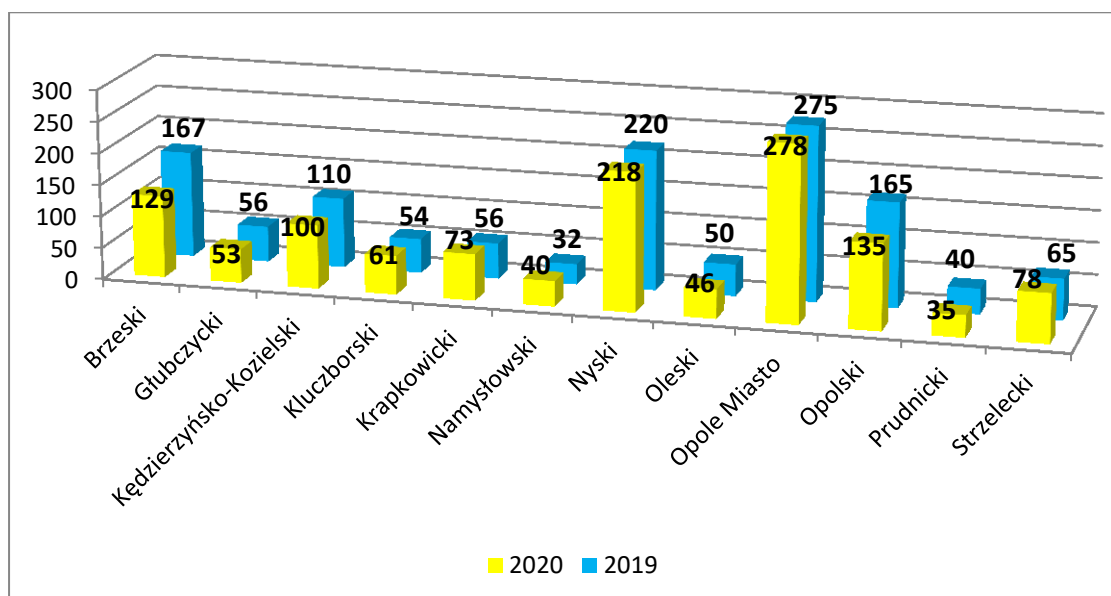
Źródło: obliczenia własne w oparciu o dane przekazane z Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego pismem WSOZ.SLS.PSY.401.28.2020.OOW.2.EB z dnia 21 lipca 2020 r. oraz pismem WSOZ-SLS-PSY.401.19.2021 z dnia 23 czerwca 2021 r., danych Banku danych lokalnych GUS. Link http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks (i dalej) - data pobrania 01.03.2022 r.

Wykres 20. Mieszkańcy województwa opolskiego leczący się w lecznictwie psychiatrycznym oraz leczący się w podstawowej opiece zdrowotnej z rozpoznaniem F10 (zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem alkoholu) na 10 tys. ludności z podziałem na powiaty zamieszkania wg stanu wynikającego ze zrealizowanych świadczeń za 2020 i 2021 rok.

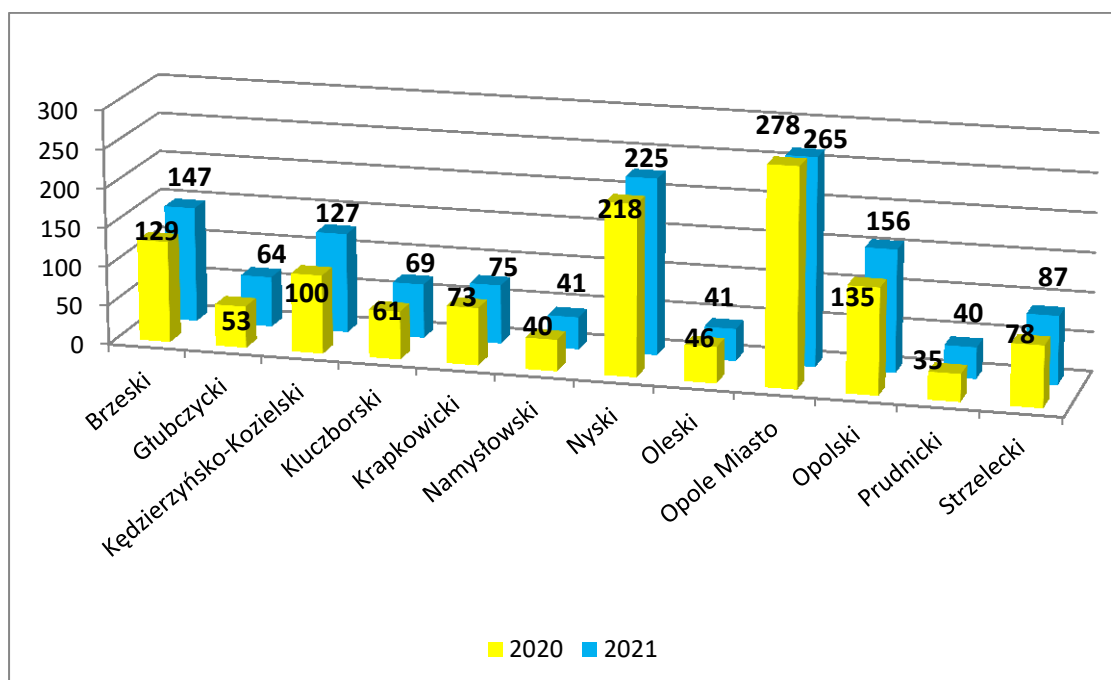
Źródło: obliczenia własne w oparciu o dane przekazane z Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego pismem WSOZ-SLS-PSY.401.19.2021 z dnia 23 czerwca 2021 r. oraz pismem WSOZ-SLS-PSY.401.59.2022 OOW.1.DB z dnia 6 grudnia 2022 r., danych Banku danych lokalnych GUS. Link http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks (i dalej) - data pobrania 20.02.2023 r.

Wykres 21. Mieszkańcy województwa opolskiego leczący się w lecznictwie psychiatrycznym oraz leczący się w podstawowej opiece zdrowotnej z rozpoznaniem F11-F19 („rozpoznanie narkotykowe”) z podziałem na powiaty zamieszkania (jedna osoba może wystąpić w kilku rozpoznaniach) wg stanu wynikającego ze zrealizowanych świadczeń za 2019 i 2020 rok.

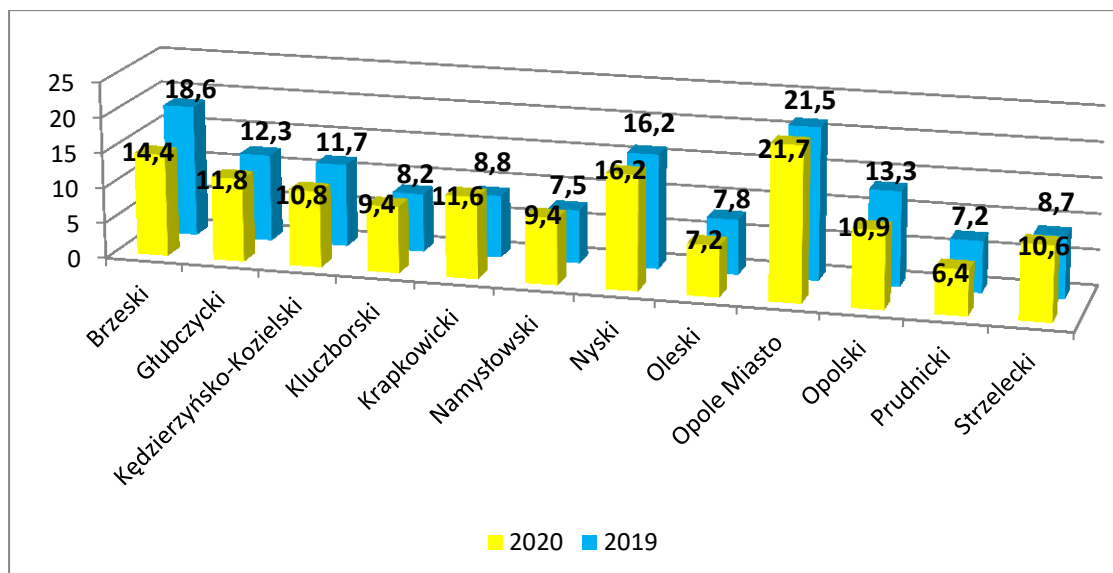
Źródło: dane przekazane z Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego pismem WSOZ.SLS.PSY.401.28.2020.OOW.2.EB z dnia 21 lipca 2020 r. oraz pismem WSOZ-SLS-PSY.401.19.2021 z dnia 23 czerwca 2021 r.

Wykres 22. Mieszkańcy województwa opolskiego leczący się w lecznictwie psychiatrycznym oraz leczący się w podstawowej opiece zdrowotnej z rozpoznaniem F11-F19 („rozpoznanie narkotykowe”) z podziałem na powiaty zamieszkania (jedna osoba może wystąpić w kilku rozpoznaniach) wg stanu wynikającego ze zrealizowanych świadczeń za 2020 i 2021 rok.

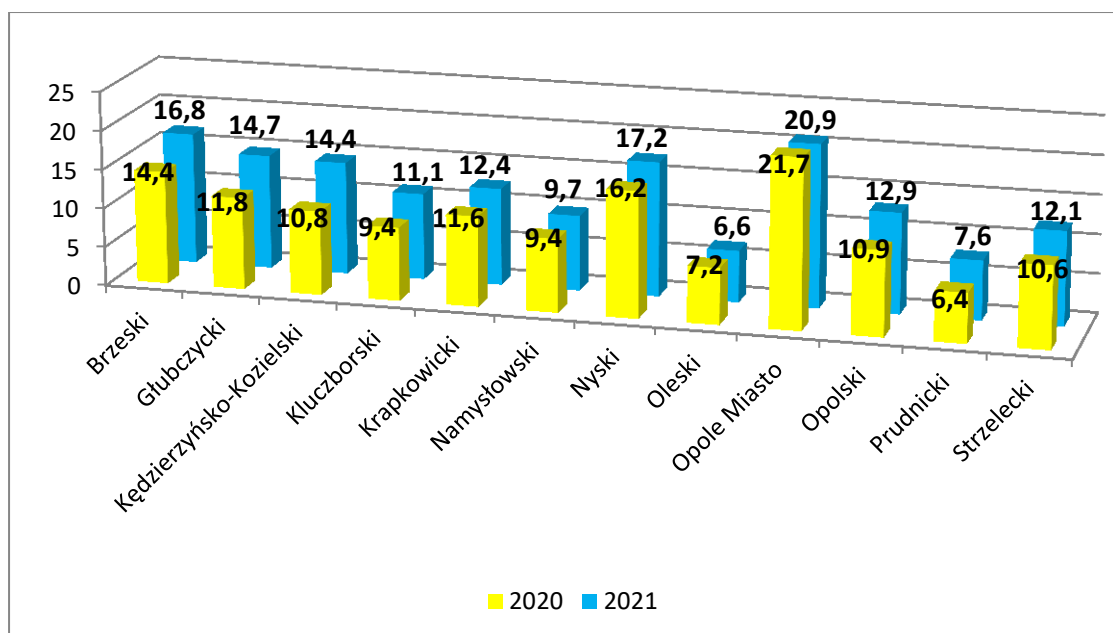
Źródło: dane przekazane z Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego pismem WSOZ-SLS-PSY.401.19.2021 z dnia 23 czerwca 2021 r. oraz pismem WSOZ-SLS-PSY.401.59.2022 OOW.1.DB z dnia 6 grudnia 2022 r.

Wykres 23. Mieszkańcy województwa opolskiego leczący się w lecznictwie psychiatrycznym oraz leczący się w podstawowej opiece zdrowotnej z rozpoznaniem F11-F19 („rozpoznanie narkotykowe”) z podziałem na powiaty zamieszkania (jedna osoba może wystąpić w kilku rozpoznaniach) wg stanu wynikającego ze zrealizowanych świadczeń za 2019 i 2020 rok na 10 tys. ludności.

Źródło: obliczenia własne w oparciu o dane przekazane z Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego pismem WSOZ.SLS.PSY.401.28.2020.OOW.2.EB z dnia 21 lipca 2020 r. oraz pismem WSOZ-SLS-PSY.401.19.2021 z dnia 23 czerwca 2021 r., danych Banku danych lokalnych GUS. Link http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks (i dalej) - data pobrania 01.03.2022 r.

Wykres 24. Mieszkańcy województwa opolskiego leczący się w lecznictwie psychiatrycznym oraz leczący się w podstawowej opiece zdrowotnej z rozpoznaniem F11-F19 („rozpoznanie narkotykowe”) z podziałem na powiaty zamieszkania (jedna osoba może wystąpić w kilku rozpoznaniach) wg stanu wynikającego ze zrealizowanych świadczeń za 2020 i 2021 rok na 10 tys. ludności.

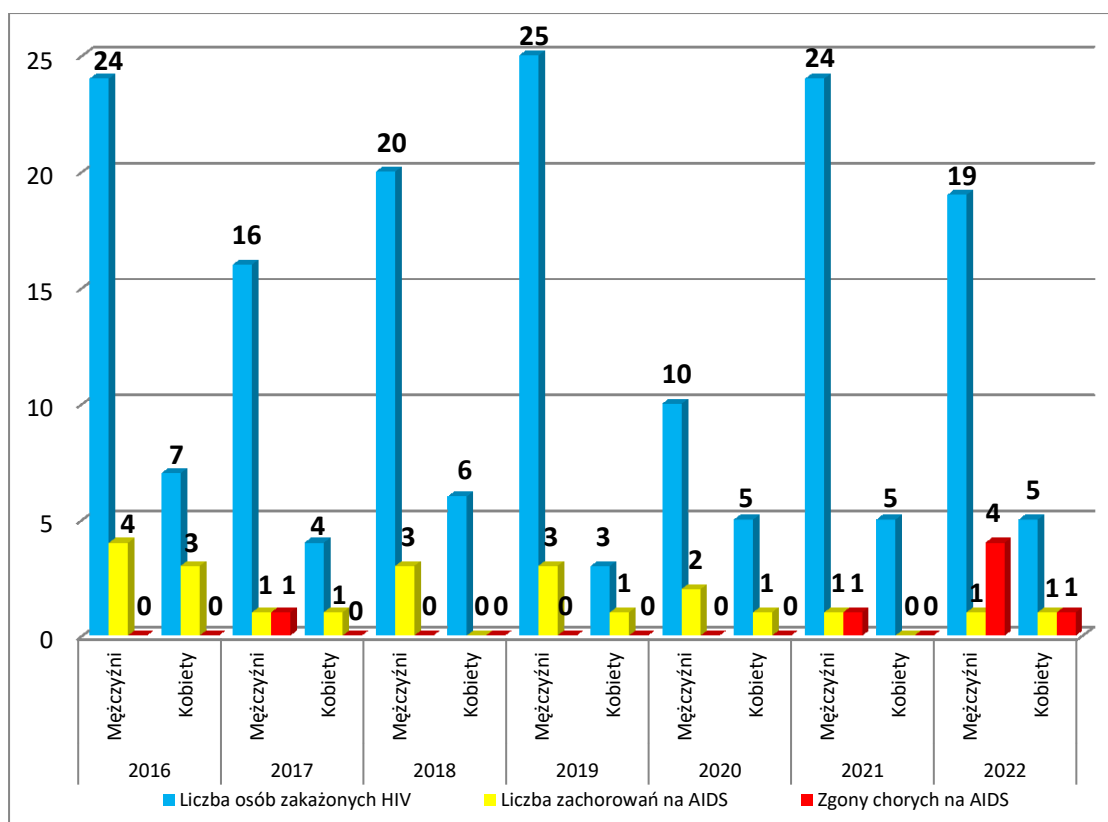

Źródło: obliczenia własne w oparciu o dane przekazane z Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego pismem WSOZ-SLS-PSY.401.19.2021 z dnia 23 czerwca 2021 r. oraz pismem WSOZ-SLS-PSY.401.59.2022 OOW.1.DB z dnia 6 grudnia 2022 r., danych Banku danych lokalnych GUS. Link http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks (i dalej) - data pobrania 20.02.2023 r.

Dane Narodowego Funduszu Zdrowia wskazują na „pandemiczny” wyraźny spadek liczby pacjentów z rozpoznaniem „akoholowymi” i „narkotykowymi” w roku 2020. W roku 2021 odnotowany został wzrost liczby tych pacjentów.

W ramach wojewódzkiego programu rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii realizowane są przedsięwzięcia dotyczące problematyki HIV/AIDS, stąd też poniżej zaprezentowany jest wykres dotyczący tej problematyki.

Wykres 25. Liczba osób zakażonych wirusem HIV, liczba zachorowań na AIDS oraz liczba zgonów chorych na AIDS, z rozbiciem na płeć w latach 2016-2022.

Źródło: dane przesłane przez Oddział Epidemiologii WSSE w Opolu pismem nr EP.0442.5.2023.EZ z dnia 27.01.2023 r.

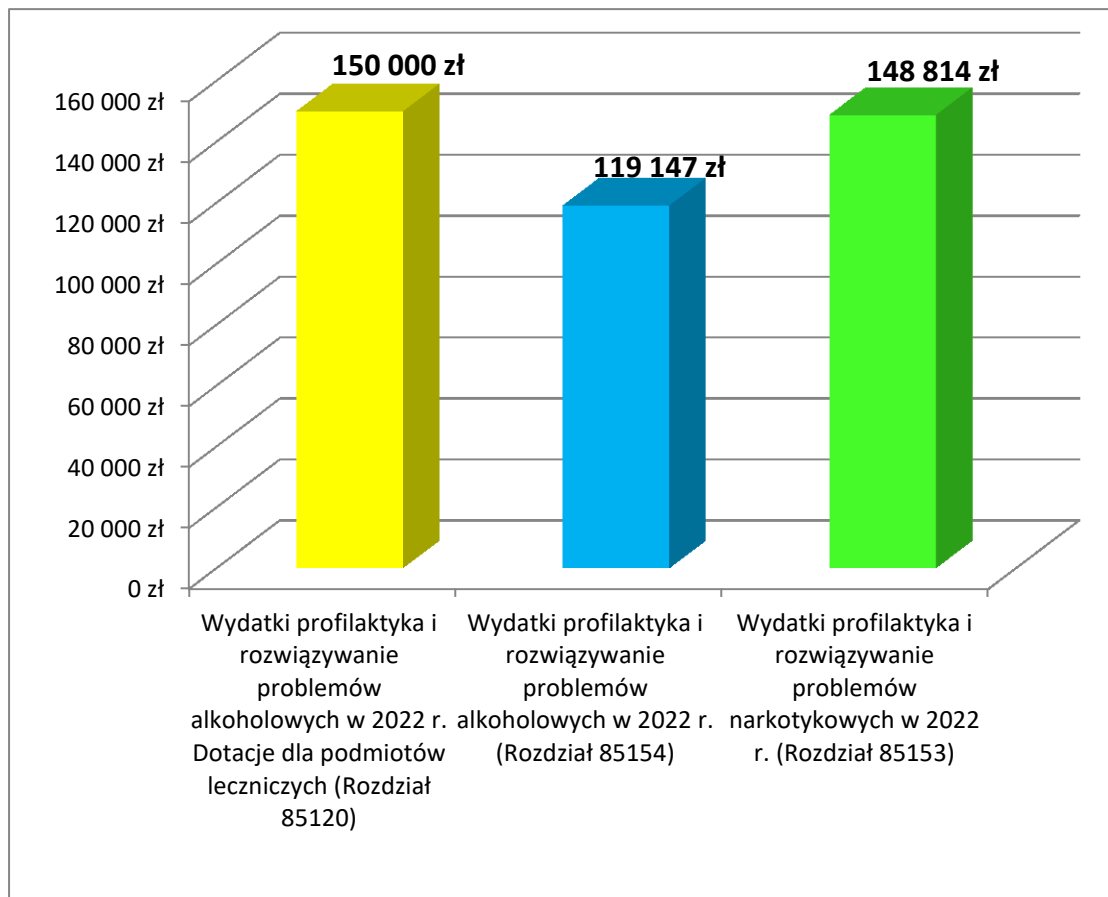
2. Działania

2.1 Wstęp

Pod względem merytorycznym realizacja zadań w obszarze problematyki alkoholowej wynika z zapisów „Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025” [dalej Program] stanowiącego załącznik nr 2 do „Wojewódzkiej Strategii w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2016-2025”

przyjętej Uchwałą Nr XIII/138/2016 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 26 stycznia 2016 r. z późn.zm.

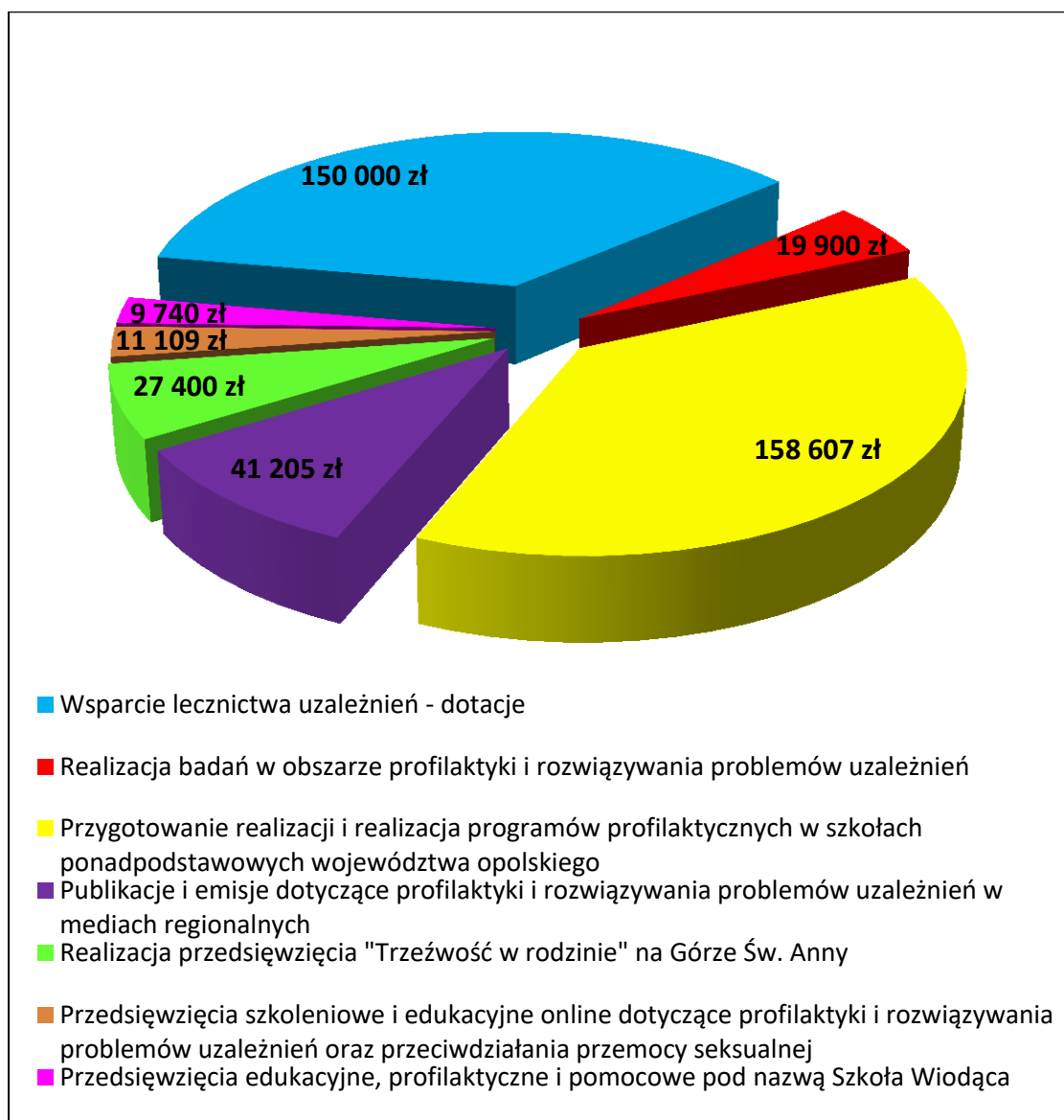
Wykres 26. Wydatki na realizację w 2022 r. programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w podziale na rozdziały budżetowe

W 2022 r. na realizację Programu wydatkowano **417.961 zł**. Wydatki i zadania merytoryczne Programu zostały podzielone w przypadku 2022 r. na siedem części wskazanych w niżej zaprezentowanym wykresie.

Wykres 27. Podział kwotowy wydatków na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2022 r.

Wydatki w poszczególnych obszarach tematycznych przedstawiały się następująco :

- 1) Wsparcie leczenia uzależnień – kształcenie i podnoszenie kwalifikacji osób wykonujących zawody medyczne oraz realizacja pozamedycznych zadań Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia, część „niebieska” – kwota **150.000 zł (35,89%** wydatków Programu). Łącznie w różnych formach kształcenia i podnoszenia kwalifikacji wzięty udział 86 osób.
- 2) Realizacja badań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, część „czerwona” – kwota **19.900 zł (4,76%** wydatków Programu),
- 3) Przygotowanie realizacji i realizacja programów profilaktycznych w szkołach ponadpodstawowych województwa opolskiego, część „żółta” – kwota **158.607 zł (37,95%**

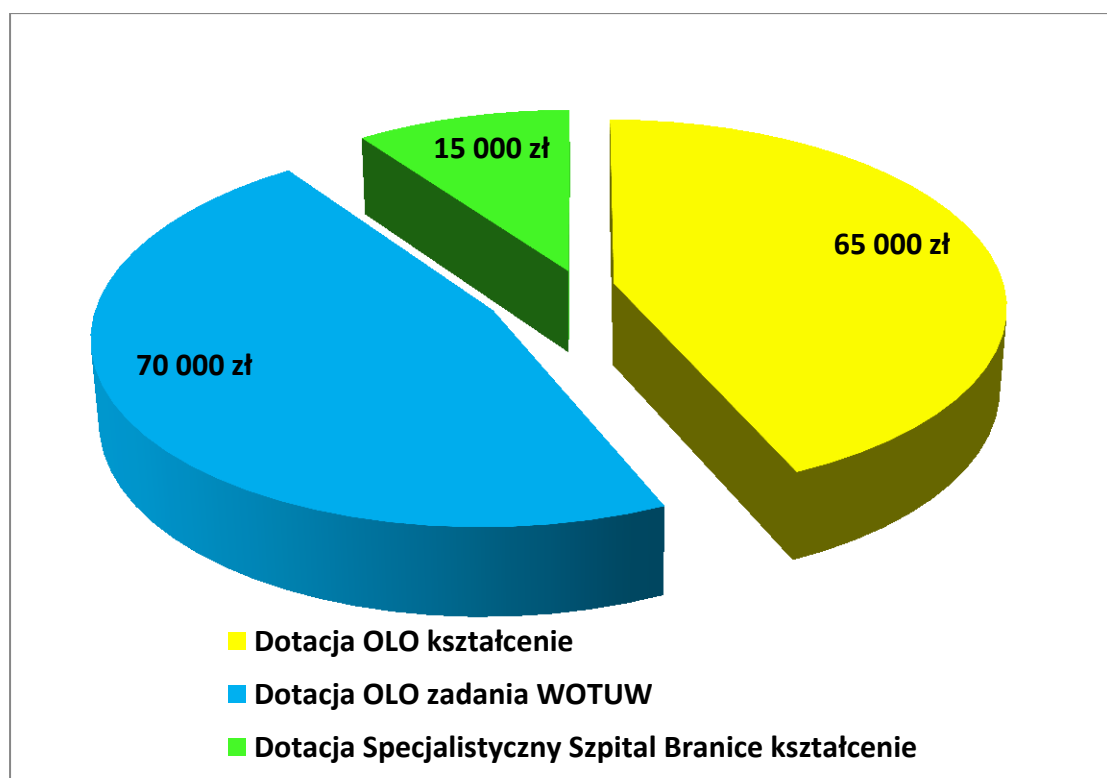
wydatków Programu). Łączna liczba przedstawicieli kadry pedagogicznej 144, liczba uczniów – 1380.

- 4) Publikacje i emisje dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w mediach regionalnych, część „fioletowa” – kwota **41.205 zł (9,86%** wydatków Programu).
- 5) Realizacja przedsięwzięcia "Trzeźwość w rodzinie" na Górze Św. Anny, część „zielona” – kwota **27.400 zł (6,56%** wydatków Programu). Łączna liczba uczestników ok. 190 osób.
- 6) Przedsięwzięcia szkoleniowe i edukacyjne online dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy seksualnej, część „brązowa” – kwota **11.109 zł (2,66%** Programu). Łączna liczba uczestników – 454 osoby.
- 7) Przedsięwzięcia edukacyjne, profilaktyczne i pomocowe pod nazwą Szkoła Wiodąca, część „różowa” – kwota **9.740 zł (2,33%** Programu). Łączna liczba uczestników – 256 osób.

2.2 Wsparcie leczenia uzależnień – kształcenie i realizacja zadań WOTUW w 2022 r.

Zawartość dotyczy „niebieskiej” części wykresu 27 ze strony 25.

Wykres 28. Kwotowy podział wydatków w obszarze wsparcie leczenia uzależnień w 2022 r.

W omawianym obszarze udzielono następujących dotacji:

- 1) Dotacja dla Ośrodka Leczenia Odwykowego w Woskowicach Małych przekazana z przeznaczeniem na realizację pozamedycznych zadań Wojewódzkiego Ośrodka Terapii

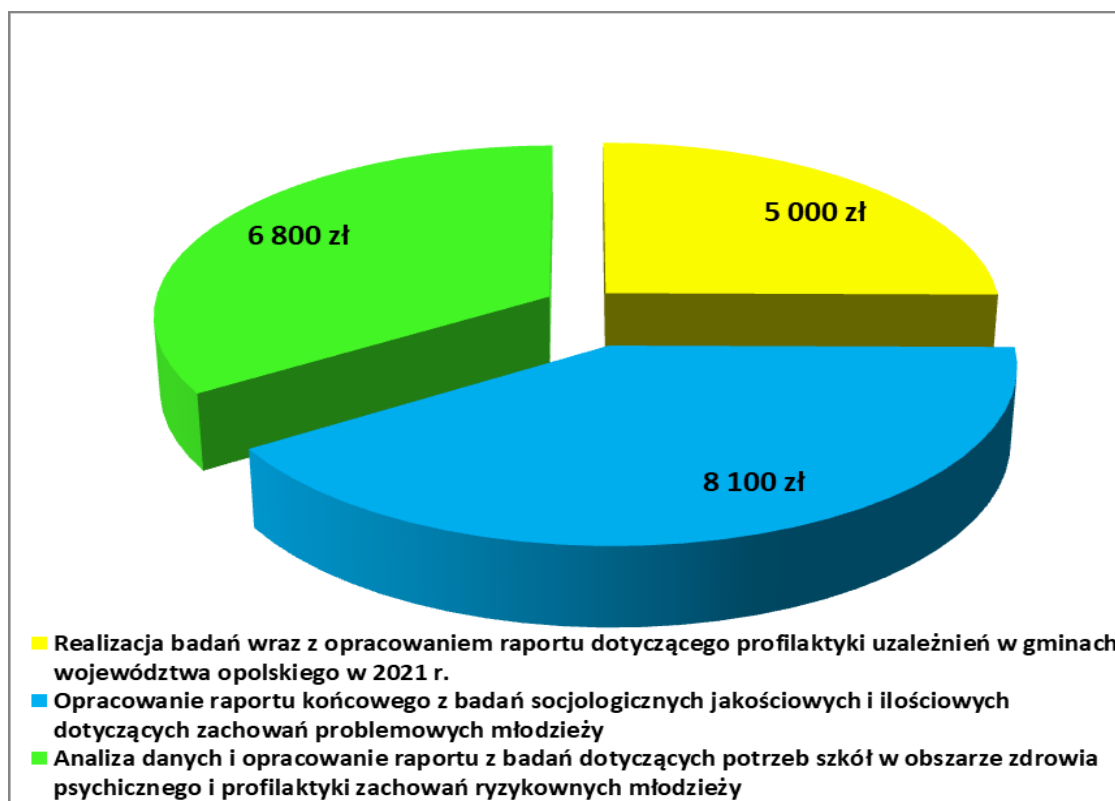
Uzależnienia i Współuzależnienia w Opolu³, wykorzystana w wysokości **70.000** zł. W różnych formach kształcenia i podnoszenia kwalifikacji wzięło udział 26 osób,

- 2) Dotacja dla Ośrodka Leczenia Odwykowego w Woskowicach Małych przekazana z przeznaczeniem na kształcenie i podnoszenie kwalifikacji osób wykonujących zawody medyczne, wykorzystana w wysokości **65.000** zł. W różnych formach kształcenia i podnoszenia kwalifikacji wzięło udział 39 osób.
- 3) Dotacja dla Specjalistycznego Szpitala w Branicach przekazana z przeznaczeniem na kształcenie i podnoszenie kwalifikacji osób wykonujących zawody medyczne w Całodobowym Oddziale Terapii Uzależnienia od Alkoholu B4 oraz Oddziale Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych B7. Wykorzystana w wysokości **15.000** zł. W różnych formach kształcenia i podnoszenia kwalifikacji wzięło udział 21 osób.

2.3 Realizacja badań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

Zawartość dotyczy „czerwonej” części wykresu 27 ze strony 25.

Wykres 29. Realizacja badań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

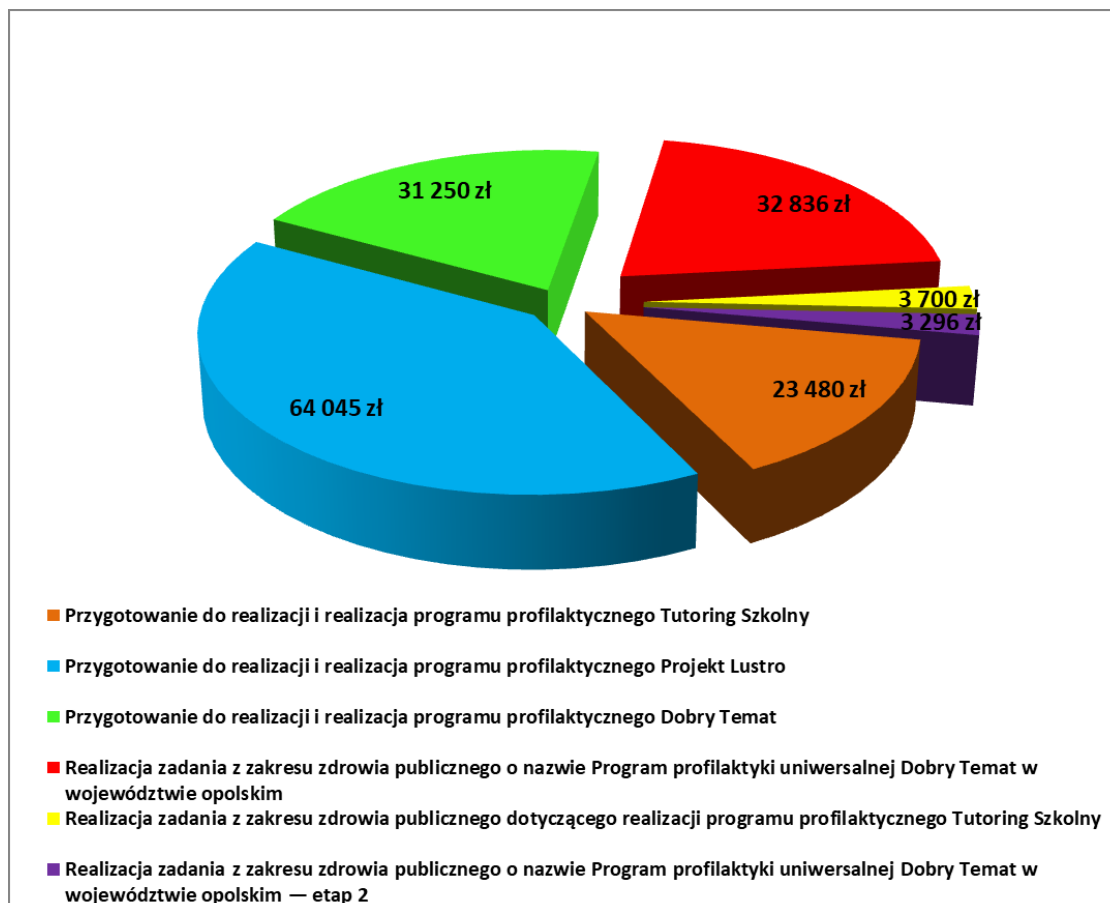

³ Zadania objęte przedmiotową umową są realizacją zadań wojewódzkiego ośrodka terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia wynikających z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 15 grudnia 2018 r. w sprawie funkcjonowania podmiotów leczniczych sprawujących opiekę nad uzależnionymi od alkoholu (Dz.U. z 2021 poz. 1862).

2.4 Przygotowanie realizacji i realizacja programów profilaktycznych w szkołach ponadpodstawowych województwa opolskiego

Zawartość dotyczy „żółtej” części wykresu 27 ze strony 25.

Wykres 30. Realizacja programów profilaktycznych w szkołach ponadpodstawowych województwa opolskiego

Jeszcze w 2021 r. w ramach współpracy ze szkołami ponadpodstawowymi z województwa opolskiego ustalono, którymi programami profilaktyki uzależnień szkoły są najbardziej zainteresowane. W konsekwencji tych ustaleń - w 2022 r. wdrożono przedsięwzięcia przygotowujące do realizacji wybranych przez szkoły programów, a także ich realizację.

- 1) Przygotowanie realizacji i realizacja programu profilaktycznego „Tutoring Szkolny – program pedagogiki dialogu” („brązowa” część wykresu), obejmujące 36 nauczycieli z 5 szkół z województwa opolskiego.
- 2) Przygotowanie realizacji i realizacja programu profilaktycznego „Projekt Lustro” („niebieska” część wykresu), obejmujące 53 nauczycieli z 7 szkół z województwa opolskiego.

- 3) Przygotowanie realizacji i realizacja programu profilaktycznego Dobry Temat („zielona” część wykresu), obejmujące 55 nauczycieli i 1380 uczniów z 8 szkół z województwa opolskiego.

W 2022 r. zrealizowano dwa konkursy w oparciu o przepisy ustawy o zdrowiu publicznym.

W konkursach tych wybrano do realizacji w latach 2022-2024 trzy następujące zadania:

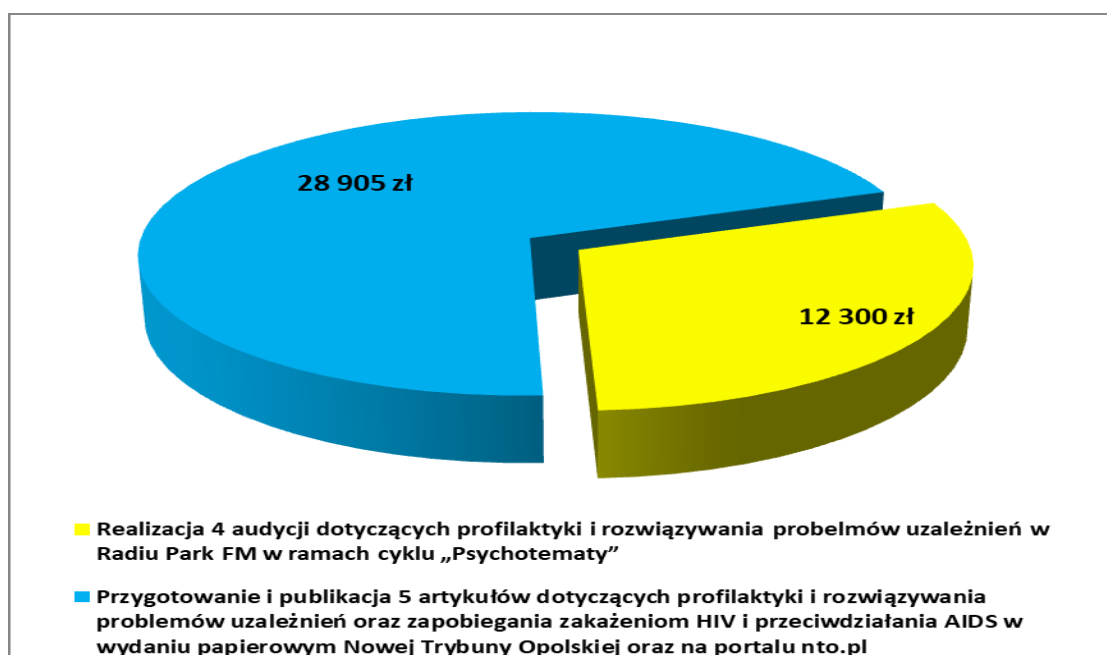
- 1) Program profilaktyki uniwersalnej Dobry Temat w województwie opolskim („czerwona” część wykresu – realizator Fundacja Wyptyń na Głębię,
- 2) Profilaktyka zachowań ryzykownych młodzieży, projekt dotyczący realizacji programu profilaktycznego Tutoring Szkolny („żółta” część wykresu) – realizator Stowarzyszenie Towarzystwo Edukacji Otwartej,
- 3) Program profilaktyki uniwersalnej Dobry Temat w województwie opolskim – etap 2 („fioletowa” część wykresu) – realizator Fundacja Wyptyń na Głębię.

Środki finansowe na realizację wskazanych wyżej programów zostały uwzględnione w Wieloletniej Prognozie Finansowej.

2.5 Publikacje i emisje dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w mediach regionalnych

Zawartość dotyczy „fioletowej” części wykresu 27 ze strony 25.

Wykres 31. Publikacje i emisje dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w mediach regionalnych

Tabela 1. Zestawienie artykułów publikowanych w wydaniu papierowym Nowej Trybuny Opolskiej oraz na portalu nto.pl w 2022 r.

Lp.	Tytuł artykułu w Nowej Trybunie Opolskiej i na portalu nto.pl	Rozmawiający	Data publikacji
1.	„Ryzykowny wiek. Jak pomóc nastolatkom” Artykuł o rozumieniu i skutecznej profilaktyce zachowań ryzykownych młodzieży	Trener psychoedukacji, coach i mediator, wychowawca i profilaktyk Jerzy Rządzki	18.11.2022
2.	„Ten test warto zrobić przynajmniej raz w życiu” Artykuł dotyczący zakażeń i profilaktyki HIV, zachęcający do testowania się w kierunku HIV	Doradca ds. HIV/AIDS, specjalista ds. promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej Joanna Głogowska	25.11.2022
3.	„Problemy z uzależnieniem dotyczą coraz młodszych dzieci” Artykuł o problemach nastolatków, dobrych kontaktach z nimi oraz o skutecznej profilaktyce ich zachowań ryzykownych	Certyfikowany psychoterapeuta uzależnień Tomasz Jarczok	2.12.2022
4.	„Terapia jest szansą na nowe szczęśliwe życie bez narkotyków” Artykuł o drogach do uzależnienia oraz o możliwościach i szansach wyjścia z niego	Kierownik Ośrodka Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Zbicku Roman Piniś	9.12.2022
5.	„Młodzi potrzebują i poszukują tutorów” Artykuł o skutecznej profilaktyce zachowań ryzykownych młodzieży oraz o dobrym kontakcie i wychowaniu nastolatków	Psycholożka, terapeutka pedagogiczna, trenerka Instytutu Tutoringu Szkolnego i członkini jego rady programowej Joanna Kwiatkowska	16.12.2022

PrintScreen 1. Artykuł opublikowany w Nowej Trybunie Opolskiej „Ryzykowny wiek. Jak pomóc nastolatkom”

MATERIAŁ INFORMACYJNY SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Ryzykowny wiek. Jak pomóc nastolatkom

Rozmowa Mileny Zatylniej z Jerzym Rządzkim, trenerem psychoedukacji, coachem i mediatorem, wychowawcą i profilaktykiem, współautorem rekomendowanego programu profilaktyki selektywnej pn. „Program Nauki Zachowania” oraz programu profilaktyczno-rozwojowego dla uczniów szkół ponadpodstawowych „Projekt Lustro”.

Tematem naszej rozmowy będą zachowania niekonstrukttywne i ryzykowne. Proszę wytłumaczyć, czym one są.

To wszelkie zachowania przynoszące szkody albo osobie, która przejawia takie zachowania, albo jej otoczeniu. Mieszcza się tu zarówno eksperymenty z substancjami psychoaktywnymi i alkoholem, przemoc fizyczna i psychiczna wobec innych, ale także eksperymenty związane z radzeniem sobie w sytuacjach życiowych.

Czy można powiedzieć, że to właśnie młodzi ludzie mają skłonność do zachowań niekonstruktynych i ryzykownych?

Tak. Czas bycia nastolatkiem to okres, kiedy bardzo dużo się eksperymentuje, poszukuje nowych rozwiązań, sprawdza na granicę i rozszerza swoje możliwości. Jeśli w obszarze zachowań konstruktywnych nie czujemy się pewnie, to sięgamy po zachowania niekonstrukttywne.

Jerzy Rządcki

To spojrzenie holistyczne. Mój przyjaciel kiedyś powiedział, że dobra profilaktyka to dobre wychowanie. Tam o narkotykach, dopalaczach, alkoholu, papierosach czy innych szkodliwych zachowaniach nie rozmawia się odrębnie. Dzieje się to wtedy, kiedy jest ku temu okazja. Okazja jest na przykład wówczas, kiedy w otoczeniu dziecka czy grupy, pojawił się konkretny problem. A jeszcze lepiej wtedy, gdy po prostu możemy zamodelować zachowanie konstruktywne, zanim jeszcze niewłaściwe zach-

szymi dziećmi, mamy z nimi włączyć, która sprawia, że nam ufają i że jesteśmy dla nich ważni. Wówczas jest też przestrzeń na to, aby w trudnych obszarach różnego rodzaju zagrożeń pojawiły się ich pytania, a nasze odpowiedzi były wystarczające.

Skuteczna profilaktyka, czy jak pan powiedział, dobre wychowanie, to nie tylko słowa, ale przede wszystkim dobry przykład.

Tak. Skuteczna profilaktyka to cały zestaw strategii, poczynając od tego jak normy i wartości są respektowane przez środowisko, w którym dziecko się obraca. Trudno na przykład, aby uczniowie nie spóźniali się na lekcje, skoro nauczyciel się spóźnia. Trudno oczekiwać, żeby dzieci myślały o sprawiedliwości czy uczciwości, jeśli tata systematycznie w ich obecności narusza prawo ruchu drogowego. Nasze słowa i zachowania muszą być spójne. Tylko wówczas mogą pozytywnie działać na dziecko i tylko wówczas

słabe oceny słyszy, że uczniem jest zły. W przestrzeni szkolnej, w świadomości dziecięcej to nie są komunikaty na temat postępów w nauce. To są komunikaty pojmowane w kategoriach jestes dobry, jesteś zły. To nie służy wzmacnianiu i rozwojowi, nie służy dojrzewaniu.

Czym to skutkuje?

Większość ludzi, jak mówi Alphonse Karr, jest „zamarynowana” w pochwałach i nie podejmie żadnego działania, dopóki nie nabierze przekonania, że otoczenie je zaakceptuje. Uczymy tego nie tylko w szkołach, ale także w przestrzeni domowej i w pracy. Istnieje nawet pewna zasada, że pokorne ciele dwie matki się. W tych wszystkich mitach ukryta jest podległość. Nie chcą namawiać do tego, aby w wszystkich sytuacjach być niezależnym czy wręcz anarchistycznym, ale dokonanie tego wyboru, kiedy mogą wybrać i pojąć własną ścieżkę, a nie wyłacznie ścieżką podległości, ma kapitalne

określiły swoje oczekiwania wobec dziecka, to nie znaczy, że ono się na pewno nie napłie, bo jest wysokie prawdopodobieństwo, że w różnych okolicznościach może ulec naciskom czy własnym oczekiwaniom, ale będzie się liczyło z oczekiwaniem rodzica. Jeśli będzie piło, to wypije mniej, będzie miało granicę wyrażoną w zachowaniu, niż gdyby tego komunikatu nie było. Oczekiwania, które werbalizujemy, są normą i drogowskazem dla dzieci. Ufając, że dziecko nas kocha i bierze pod uwagę nasze oczekiwania wcale nie jest naiwne.

Rodzic komunikuje dziecku, że oczekuje od niego, iż do 18. roku życia nie będzie sięgało po alkohol. A jeśli mimo wszystko sięgnie?

To jest bardzo prawdopodobne i trzeba być przygotowanym na to, że się zdarzy. A jak się zdarzy, warto zdecydowanie zareagować, pokazać niezadowolenie, ale nie robić z tego dramatu. Warto odbyć z dzieckiem rozmowę, która będzie dla dziecka

Istnieje Program Nauki Zachowania skierowany do uczniów, którzy nie są skrajni, ale sygnalizują, że jest im coraz trudniej realizować np. swoje obowiązki. Decydują się oni pracować nad swoim zachowaniem, ale w tej pracy dostają od nauczycieli informacje, które ich zachowania były w porządku i jak to zrobili, że były w porządku. Celem tych działań jest wydobycie potencjału tkwiącego w uczniu i transfer na sytuację, w których jest mu nadal trudno wykonać zachowania konstruktywne. To praca skupiająca się na wzmacnianiu potencjału i umiejętności. Warto pamiętać, że czasem dziecko zachowuje się niekonstruktynie nie dlatego, że nie chce, ale dlatego, że nie potrafi.

Wiem, że w Zespole Szkół Zawodowych Im. Piastów Opolskich w Krapkowicach prowadzi pan warsztaty w ramach programu profilaktyczno-rozwojowego dla uczniów ponadpodstawowych „Projekt Lu-

Finansowane przez Samorząd Województwa Opolskiego

001006311

PrintScreen 2. Artykuł opublikowany w Nowej Trybunie Opolskiej „Młodzi potrzebują i poszukują tutorów”

MATERIAŁ INFORMACYJNY SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Młodzi potrzebują i poszukują tutorów

Z JOANNĄ KWIATKOWSKĄ, psycholożką, terapeutką pedagogiczną, trenerką Instytutu Tutoringu Szkolnego i członkinią jego rady programowej rozmawia Milena Zatylna

Na czym polega program tutoringu szkolnego?

To rekomendowany program profilaktyki zachowań ryzykownych którego patronuje Instytut Tutoringu Szkolnego. Tutoring jest formą indywidualnej opieki dorosłego (w tym wypadku nauczyciela) nad uczniem. Wyjątkowość tutoringu polega na tym, że jego podstawą jest budowanie relacji pomiędzy uczniem a tutorem opartej na wzajemnym szacunku i dialogu. Wszystko, co się dzieje dalej, wynika z tej relacji.

Pierwszym etapem realizacji programu jest 64-godzinne szkolenie nauczycieli, którzy wchodzi w rolę tutora. Ma ono na celu poprawienie umiejętności i kompetencji wychowawczych osób, które są najbliższe dzieci i młodzieży, przekazanie im narzędzi pracy tutorskiej.

Następnie nauczyciele pracują z uczniami, a szkoła ma zagwarantowaną opiekę wdrożenia tej metody. Wsparcie otrzymuje dyrektor, nauczyciele są objęci superwizją indywidualną i grupową, i konsultacjami tutorskimi.

Aktualnie trwa rekrutacja szkół ponadpodstawowych do programu Tutoringu Szkolnego w ramach projektu finansowanego przez Samorząd Województwa Opolskiego.

W jakich szkołach na Opol-

Joanna Kwiatkowska Instytut Tutoringu Szkolnego

poświęci im czas i uwagę, porozmawiać o postrzeganiu rzeczywistości z perspektywy młodego człowieka. Buzujemy na założeniu, że wystarczy w otoczeniu młodego człowieka jedna osoba dorosła, do której ma zaufanie, z eby w sytuacjach, kiedy pojawi się jakies trudne przeżycie, doświadczenie albo okoliczność, która skłoniłaby go do zachowań ryzykownych, takich ryzykownych zachowań uniknąć. Dlatego program tutoringu szkolnego jest to program profilaktyczny. Chodzi o to, żeby młodych ludzi otoczyć jak największą siecią dorosłych, którzy potrafili słuchać i rozmawiać. Tutoring nie jest terapią. Nie wchodzimy w rozwiązywanie problemów, konfliktów, zastanawianiem

nym. Dlaczego jest to szczególnie trudny dla nich moment?

Ten projekt jest skierowany do szkół ponadpodstawowych. Młodzi ludzie siedzieli w tym ważnym dla nich okresie w domu i teraz widzą, że mają bardzo obniżony poziom funkcjonowania społecznego i umiejętności społecznych. Również obserwuję trudność w duzo gorszym radzeniu sobie z krytyką, oceną, z większą wrażliwością na każdy trudny komunikat. Ta młodzież jest trochę nadwrażliwa na swój temat i ewidentnie ma nieobiektywny obraz swojej osoby. Sytuację utrudnia to, że w okresie dorastania najbliżsi dorosli, czyli rodzice, rozwijowo są przez młodych ludzi odsuwani i negowani. To się wiąże z etapem rozwo-

torem a uczniem?

Zapraszamy do tego, żeby kontaktować się z młodym człowiekiem regularnie. Są to spotkania zaplanowane, które trwają albo w trybie rocznym, albo w trybie semestralnym. To długofalowa forma współpracy. Rodzajem tych spotkań może być wiele. Ja akurat pracuję w 17 Liceum Ogólnokształcącym Społecznym w Warszawie i mamy dwie przerwy tutorskie. Ponieważ w liceum jest bardzo duże obłożenie godzin, więc nam łatwiej było zorganizować takie spotkania w czasie 20-30-minutowych przerw. Te spotkania w moim liceum odbywają się raz w tygodniu. Kiedy spotkania odbywają się w trybie przed- albo po-

szkolnym, to zalecam się raz w miesiącu przez godzinę, a raz w tygodniu na 10-minutowej przerwie. To wystarczy, żeby porozmawiać i zobaczyć na jakim etapie jesteśmy.

Czy tutor może być alternatywą dla wychowawcy?

W naszej szkole tutoring jest formą pracy wychowawczej - rezygnujemy z wychowawców, ich prace przejmują tutorzy. Nie jest tak, że jeden nauczyciel pracuje z grupą 15-30, ale tutorzy przejmują rolę wychowawcy i mają pod swoją opieką 5-7 podopiecznych, ale wszyscy nauczyciele są w te prace zaangażowani (nie tylko wychowawcy). Na tyle młodzi ludzie pragną takiego kontaktu, że jest to

jedną z głównych przyczyn, dlaczego moja szkoła jest wybierana przez uczniów. Młodzi ludzie od razu pytają, czy w waszej szkole jest tutoring. Potrzebują tutora, czyli towarzysza rozwoju, osoby, która popłynie trochę szkolnego lađu, a nie będzie to rodzic. To jest bardzo istotne dla młodego człowieka.

Jak szkoły czy nauczyciele zainteresowani programem tutoringu szkolnego mogą się do niego zgłaszać?

Takie osoby zapraszamy niebawem na stronie www.instytututoringuszkolnego.pl. Tam znajdują się wszystkie niezbędne informacje na temat rekrutacji.

Dziękuję za rozmowę.

WYCHOWAĆ CZŁOWIEKA MĄDRĘGO

00309462

Finansowane przez Samorząd Województwa Opolskiego

PrintScreen 3. Artykuł opublikowany w Nowej Trybunie Opolskiej „Terapia jest szansą na nowe szczęśliwe życie bez narkotyków”

MATERIAŁ INFORMACYJNY SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO 0010687823

Terapia jest szansą na nowe szczęśliwe życie bez narkotyków

Z ROMANEM PINIASIEM, kierownikiem Ośrodka Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Zbicku, rozmawia Milena Zatylna

normę, artyści palą marihuanę, bo twierdzą, że dzięki niej są bardziej twórczy. Niestety, później historia jest taka, że wielu trafia do ośrodka, a z uzależnienia bardzo trudno wyjść.

- Osoby, które po raz pierwszy sięgają po narkotyki, nie zakładają, że to się źle skończy. Niektórzy robią to z ciekawości. Twierdzą, że na tyle znają siebie, że wiedzą, iż się nie uzależnią. Czy ktokolwiek może być pewny, że nie wpadnie w pułapkę uzależnienia?

Nie, to są rzeczy, które nie podlegają rozumowemu zarządzaniu naszej woli. Nie jesteśmy w stanie tego przewidzieć. Na kanale Planet by program pt. „Ciemna strona haju”: W Internecie pojawiły się wprawdzie komentarze, że zaprezentowane tam teorie nie są poparte odpowiednią ilością badań naukowych. Ale chodziło o to, że

prawnych, spłaty długów, odzyskania praw do dzieci, spłaty alimentów, odbudowy relacji albo przeprowadzenia sprawy rozwodowej. Prowadzimy dwa oddzia-

niach postawa może być bierna, to znaczy ktoś nas weźmie w swoje ręce, zrobi „operację” i nas „naprawi”, o tyle tu sukces zależy od zaangażowania w terapię

które są w nałogu około 20 lat i przeszły już kilka prób leczenia.

- Czy któryś z przypadków pozytywnego zakończenia

- Ośrodek w Zbicku prowadzony jest przez Monar. Kto do niego trafia?
Pracujemy z osobami uzależnionymi od substancji psychoaktywnych. Najczęściej są to uzależnienia krzyżowe. W tej chwili najczęstszy przypadek to uzależnienie do amfetaminy, marihuany -narcyzmienie

niem, to wypadanie z rynku pracy, z relacji rodzinnych, rodzicielskich, z kontekstu społecznego.
Zdobywać pieniądze można w przeróżny sposób. Albo trzeba sprytnie kraść, albo prostytuować się – i tu mówimy zarówno o kobietach, jak i mężczyznach, bo grozi ona jednej i drugiej

2.6 Przedsięwzięcia szkoleniowe i edukacyjne online dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy seksualnej

Tabela dotyczy części „brązowej” wykresu 27 ze strony 25.

Tabela 2. Zestawienie szkoleń i webinarium zrealizowanych w ramach programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2022 r.

Lp.	Nazwa szkolenia/webinarium/zajęć	Liczba uczestników
1	Spotkanie robocze i narada szkoleniowa z przedstawicielami gmin województwa opolskiego – styczeń i czerwiec 2022 r.	150
2	Webinarium „Prezentacja i omówienie wyników badań zachowań ryzykownych młodzieży województwa opolskiego” – kwiecień 2022 r.	55
3	Webinarium "Jak wspomagać dziecko po doświadczeniu wykorzystania seksualnego" – maj 2022 r.	91

4	Webinarium „Prezentacja i omówienie wyników badań problemów i potrzeb szkół województwa opolskiego związanych ze zdrowiem psychicznym oraz z profilaktyką zachowań ryzykownych młodzieży” – maj 2022 r.	65
5	Webinarium „Prezentacja i omówienie wyników badania »Profilaktyka uzależnień w gminach województwa opolskiego w 2021 r.«” – czerwiec 2022 r.	30
6	Webinarium „O co chodzi z HIV/AIDS” – listopad 2022 r.	37
7	Szkolenie "Kształtowanie kompetencji i umiejętności psychologów penitencjarnych w zakresie pracy z osobami pozbawionymi wolności uzależnionymi od substancji psychoaktywnych” - grudzień 2022 r.	7
8	Szkolenie „Kształtowanie kompetencji i umiejętności kadry penitencjarnej w zakresie pracy z osobami pozbawionymi wolności uzależnionymi od substancji psychoaktywnych (narkotyki/dopalacze)” – grudzień 2022 r.	11
9	Superwizja grupowa pracy terapeutycznej z dziećmi i młodzieżą – grudzień 2022 r.	8
Łącznie		454

PrintScreen 4. Webinarium „Jak wspomagać dziecko po doświadczeniu wykorzystania seksualnego”

Zoom Spotkanie

Widzisz ekran Iwona Cyrys Wyświetlanie opcji

Opolskie Forum Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży

„Jak wspierać dziecko z doświadczeniem traumy po wykorzystaniu seksualnym”

Webinarium organizowane przez
Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego

ZOOM 11 maja 2022 r.

Usun pinezke

Iwona Cyrys

Wylącz wyciszenie Zatrzymaj wideo Zabezpieczenia Uczestnicy 58 Czat Udostępnij ekran Nagrywaj Reakcje Aplikacje Tablice Więcej **Koniec**

09:08 11.05.2022

PrintScreen 5. Webinarium „Prezentacja i omówienie wyników badania »Profilaktyka uzależnień w gminach województwa opolskiego w 2021 r.«”

Zoom Spotkanie

Widzisz ekran Michał Wanke Wyświetlanie opcji

Nagrywanie...

„Profilaktyka uzależnień w gminach województwa opolskiego w 2022 r. - Prezentacja i omówienie wyników badania”

Webinarium organizowane przez
Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego

ZOOM 23 czerwca 2022 r.

Michał Wanke

Wylącz wyciszenie Uruchoom wideo Zabezpieczenia Uczestnicy 24 Czat Udostępnij ekran Wstrzymaj/zatrzymaj nagrywanie Reakcje Aplikacje Tablice Więcej **Koniec**

13:07 23.06.2022

3. Podsumowanie

Od strony formalnej od wiosny 2022 r. realizowany jest jeden wspólny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, co wynika z nowelizacji kilku ustaw przeprowadzonej w grudniu 2021 r.

Ważnym zasobem wytworzonym podczas dotychczasowej realizacji wojewódzkich programów w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień jest wiedza dotycząca różnych aspektów tej problematyki. Posiadanie tej wiedzy wynika z kontaktów międzyinstytucjonalnych oraz z realizacji przedsięwzięć, w tym przedsięwzięć badawczych i analitycznych. Zasób tej wiedzy w sposób naturalny, będzie w kolejnych latach rozwijany i uaktualniany, między innymi w oparciu o przedsięwzięcia realizowane przez fachową kadre badawczą z regionu. Podejście takie powinno umożliwić korygowanie podejmowanych działań adekwatnie do realnie i aktualnie występujących problemów i potrzeb.

W trakcie realizacji Programu potrzebne będzie zadbanie o komplementarność przedsięwzięć realizowanych w obszarach profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży.

Doświadczenia z realizacji przedsięwzięć bardzo dobitnie wskazują na konieczność współpracy i kontaktu ze środowiskami beneficjentów i bezpośrednich realizatorów działań. Sytuacja w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień wymaga takich kontaktów, między innymi ze względu na sporą dynamikę i nieprzewidywalność różnego rodzaju procesów.

Odnosnie realizacji przedsięwzięć w kolejnych latach, silny akcent będzie położony na wspieranie szkół, adresowane do pracowników oświaty, uczniów i rodziców.

Przewiduje się kontynuację współpracy w zakresie realizacji przedsięwzięć edukacyjnych i szkoleniowych - zarówno on-line jak i na żywo – między innymi z dotychczasowymi partnerami, tj. z Sądem Okręgowym w Opolu oraz z Okręgowym Inspektoratem Służby Więziennej w Opolu.

Podobnie jak w latach poprzednich Ośrodek Leczenia Odwykowego w Woskowicach Małych będzie otrzymywał wsparcie finansowe przeznaczone na kształcenie i podnoszenie kwalifikacji osób wykonujących zawody medyczne oraz realizacje pozamedycznych zadań Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia – będzie to istotne dla jakości i skuteczności realizowanej terapii. Podobnie wsparcie w zakresie kształcenia i podnoszenia kwalifikacji osób wykonujących zawody medyczne w zakresie leczenia uzależnień będzie otrzymywał Specjalistyczny Szpital w Branicach.

Zakłada się kontynuację przedsięwzięć medialnych w oparciu o dotychczasowe doświadczenia.

Scena narkotykowa w Polsce, jak i w Europie, charakteryzuje się sporą dynamiką zmian. Modyfikacjom ulegają wzory używania narkotyków, wprowadzane do używania są nowe, syntetyczne substancje. Nie wiemy jak na sytuację w omawianym obszarze wpłynie toczona w Europie wojna. Jednymi z możliwych reakcji na powyższe są maksymalne uelastycznienie oraz profesjonalizacja podejmowanych działań, do których należy dążyć w trakcie realizacji Programu.